

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

VYBRANÉ NOVINÁŘKY A JEJICH CESTA DO MÉDIÍ

SELECTED FEMALE JOURNALISTS AND THEIR WAY TO THE MEDIA

Magisterská diplomová práce

Bc. Kateřina Herelová

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartalsová, Ph.D.

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedené literatury a dalších zdrojů. Tato diplomová práce obsahuje celkem 150 678 znaků včetně mezer (bez příloh a poznámkového aparátu).

V Olomouci dne 2. listopadu 2023

Kateřina Herelová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své diplomové práce Mgr. Věře Bartalosoové, Ph.D., za profesionální i lidský přístup při vedení této práce, za její cenné připomínky a čas, který mi věnovala. Dále děkuji své rodině, přátelům a všem blízkým za veškerou podporu po celou dobu mého studia. V neposlední řadě patří velké poděkování všem novinářkám, které mi poskytly rozhovor, bez nich by tato práce nemohla vzniknout.

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá vstupem do médií a následnou profesní cestou několika českých vybraných novinářek. Jejím cílem je zjistit, jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi. Dílčím cílem je popsat, jak jejich profesní cesta vypadala. Pro naplnění těchto cílů mám v plánu realizovat polostrukturované rozhovory se sedmi vybranými novinářkami. Kromě samotné cesty k novinářskému povolání mě také bude zajímat, proč se vybrané novinářky rozhodly pro výběr této profese a co je k jejich rozhodnutí motivovalo. Na závěr se zaměřím na jejich reflexi dosavadní profesní cesty včetně toho, co by na základě svých zkušeností doporučily budoucím novinářkám. Výsledná data interpretuji v závěrečné analýze doplněné o autentické výpovědi všech vybraných novinářek.

Klíčová slova

novinářky, žurnalistika, média, profesní cesta, novinářské povolání, novinářská profese

Abstract

This thesis explores the entry into the media and the subsequent professional path of several Czech female journalists. Its primary goal is to find out how the selected female journalists made their way into the profession, while its secondary goal is to describe their professional path. To achieve these goals, my plan is to conduct semi-structured interviews with seven selected female journalists. In addition to exploring their way into journalism, I will be looking at the reasons and motivations behind their decision to choose this profession. The thesis will conclude with personal reflections on their professional path so far, and with their experience-based advice to future female journalists. The findings will be interpreted in a final analysis completed with authentic accounts from all of the selected female journalists.

Key words

female journalists, the media, professional path, journalism, journalistic profession

Obsah

Obsah.....	5
ÚVOD	1
1. TEORETICKÝ RÁMEC.....	4
1.1. Předešlé výzkumy	4
1.2. Žurnalistická profese	7
1.2.1. Žurnalistická profesní ideologie.....	9
1.2.2. Žurnalistická profesní identita.....	9
1.3. Ženy v médiích	11
1.3.1. Zastoupení žen v médiích.....	12
1.3.2. Genderové nerovnosti	14
1.3.3. Stereotypy a předsudky	17
2. METODIKA.....	19
2.1. Cíl práce.....	19
2.2. Výzkumné otázky	19
2.3. Metoda výzkumu	21
2.3.1. Kvalitativní výzkum.....	21
2.3.2. Polostrukturované rozhovory	22
2.4. Výzkumný soubor.....	23
2.5. Sběr dat	25
2.6. Výzkumný vzorek.....	26
2.6.1. Kristýna Guryčová	26
2.6.2. Aneta Martínková.....	27
2.6.3. Adéla Paclíková.....	27
2.6.4. Linda Bartošová	27
2.6.5. Jolana Humpálová	28

2.6.6.	Adéla Karásková Skoupá	28
2.6.7.	Barbora Chaloupková.....	28
2.7.	Analýza dat.....	29
2.8.	Limity výzkumu	30
3.	ANALYTICKÁ ČÁST	32
3.1.	Cesta k novinářskému povolání.....	33
3.1.1.	Profesní a osobnostní prvek vybraných novinářek.....	33
3.1.2.	„Budu novinářka...“	36
3.1.3.	Záliby a aktivity související s novinářskou profesí	38
3.1.4.	První kroky k novinářskému povolání a vstup do médií.....	40
3.2.	Motivace pro výběr novinářského povolání	43
3.2.1.	Důvody a podněty pro to stát se novinářkou	43
3.2.2.	Profesní představy, úvahy a očekávání.....	45
3.2.3.	Reakce okolí na volbu novinářského povolání	48
3.2.4.	Vzor a inspirace v žurnalistice	50
3.3.	Reflexe z pohledu vybraných novinářek	52
3.3.1.	Faktor sebereflexe	52
3.3.2.	Zpětná vazba	56
3.3.3.	Zkušenostní faktor	58
	ZÁVĚR.....	64
	Seznam literatury a použitých zdrojů.....	70
	Seznam příloh.....	74
	Přílohy	75

ÚVOD

Kristýna Guryčová, Aneta Martínková, Adéla Paclíková, Linda Bartošová, Jolana Humpálová, Adéla Karásková Skoupá, Barbora Chaloupková. Sedm žen, které se rozhodly pro práci v médiích. Každá z nich má jiný příběh, ale všechny spojovala touha po tom stát se novinářkou. Dnes jsou z nich úspěšné redaktorky, moderátorky či reportérky, oddané své profesi s cílem dělat ji co nejlépe, ale také trochu podle sebe, a zejména pro čtenáře, posluchače, diváky.

Realizovat výpovědi několika vybraných novinářek z jejich osobního i profesního života, a především najít odpovědi na otázky, jak se dostaly do českých médií a co je k tomu přivedlo, mi přišlo zajímavé zpracovat jako téma pro svou diplomovou práci.

Jelikož média vybírají, co stojí za pozornost, a určují pořadí, co je a co není důležité,¹ má v nich působení žen své nezastupitelné místo. Mediální obsah je totiž do určité míry ovlivněn perspektivou, postoji a hodnotami svých tvůrců, v tomto případě tvůrkyň. Kromě zastoupení novinářek v redakcích je také důležité, jaké jsou jejich pozice a pracovní podmínky. To všechno může mít vliv nejen na mediální zobrazování žen, ale i na výběr témat a jejich zpracování, na základě čehož si pak společnost vytváří svou představu o důležitých problémech.² Každá novinářka proto může nabídnout své názory, myšlenky a témata, která ji samotné jsou blízká a považuje je pro společnost jako hodnotná a prospěšná.

Téma „*Vybrané novinářky a jejich cesta do médií*“ jsem si zvolila, jak už jsem nastínila, na základě svých osobních preferencí a zájmu o danou oblast. Z pohledu studentky mediálních studií je pro mě zajímavé i důležité zjistit, jak se už zavedené české novinářky dostaly ke své profesi a jak jejich profesní cesta vypadala. Problematika žen v médiích navíc v poslední době nabývá na významu, přijde mi proto vhodné se tomuto tématu věnovat podrobněji. Ve společnosti se v souvislosti se ženami v médiích často hovoří o genderových nerovnostech, mě naopak zajímá jejich cesta do médií, tedy to, jak se k novinářské profesi vybrané ženy, dnes už novinářky, dostaly. Tuto oblast bych tedy ráda více prozkoumala. Zajímat mě budou jejich názory, postoje i zkušenosti. Neméně důležité pro mě bude také zjištění, co všechno ženy, které

¹ RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2. s. 183

² URBÁNIKOVÁ, Mařina. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 467

se rozhodly pro práci v médiích podstoupily, s čím se setkaly, případně s čím se potýkaly. Práce by měla být vzhledem do ženské žurnalistiky, zejména pak profesního života mladých novinářek.

Tématem předkládané diplomové práce jsou zmíněné vybrané novinářky a jejich cesta do médií. Jejím cílem je zjistit, jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi. Dílčím cílem je pak popsat, jak jejich profesní cesta vypadala. Pro naplnění těchto cílů jsem si stanovila hlavní výzkumnou otázku, která zní: „*Jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi a jaké okolnosti tomu předcházely?*“ Dále jsem si stanovila dvě vedlejší výzkumné otázky rozvíjející hlavní výzkumný problém, které jsou následující: „*Co vedlo vybrané novinářky k volbě novinářské profese?*“, „*Jak hodnotí vybrané novinářky svou dosavadní profesní cestu a co by na základě svých zkušeností poradily budoucím novinářkám?*“ Pro zodpovězení uvedených výzkumných otázek jsem použila kvalitativní výzkumnou strategii, konkrétně metodu polostrukturovaných rozhovorů, kterou jsem realizovala se všemi výše zmíněnými novinářkami.

Tato diplomová práce se skládá z celkem tří částí. V první části představím teoretický rámec vztahující se k tématu této práce včetně rešerše dostupné literatury a dosavadních předešlých výzkumů. Následně definuji pojmy jako je žurnalistická profese, žurnalistická profesní ideologie a žurnalistická profesní identita. Dále se budu podrobněji věnovat samotnému tématu žen v médiích. Zaměřím se na problematiku, která je spojená s pracovním prostředím a profesním životem žen novinářek. Zabývat se budu také nerovným zastoupením žen v médiích jak obecně, tak na řídicích pozicích. Současně popíšu i další genderové nerovnosti jako je obtížná slučitelnost novinářské profese s rodinným životem, rozdíly ve výši příjmu oproti mužům či sexuální obtěžování. Neopomenu ani genderovou segregaci v oblasti témat. Na závěr zmíním nejčastější stereotypy a předsudky, se kterými se ženy v médiích mohou potýkat.

Ve druhé kapitole se zaměřím na metodiku, tedy výzkumnou část, ve které vysvětlím, jak jsem ve svém výzkumu postupovala. Nejdříve uvedu, co je cílem této práce a následně zformuluji výzkumné otázky. Poté charakterizuji zvolenou metodu, kterou jsem si pro svůj výzkumný problém zvolila. Definuji také výzkumný soubor i výzkumný vzorek včetně krátkého medailonku jednotlivých respondentek, které mi poskytly potřebné rozhovory. Na závěr popíšu průběh sběru dat a postup analýzy dat. Zmíním také možné limity, které nastaly během tohoto výzkumu.

Ve třetí části se budu věnovat analýze dat, ke kterým jsem v průběhu výzkumu dospěla. Jejím jádrem jsou autentické výpovědi, které vznikly díky rozhovorům se všemi vybranými

respondentkami. Analytická část předkládá odpovědi na výzkumné otázky nezbytné pro naplnění cíle této diplomové práce a sestává se ze tří tematických okruhů, které jsou dále tvořeny několika dílčími podkruhy. Všechny výsledky výzkumu jsou přehledně shrnuty v závěru této diplomové práce.

1. TEORETICKÝ RÁMEC

V první části této práce představím důležité teoretické koncepty vztahující se k tématu předkládané diplomové práce.

Nejdříve uvedu rešerši dostupné literatury a předešlé výzkumy, zabývající se problematikou žen v médiích, ty současně poskytují potřebná dosavadní zjištění, na která do jisté míry mohu navazovat ve své diplomové práci. Následně blíže definuji pojmy jako je žurnalistická profese, a s tím související žurnalistická profesní ideologie a žurnalistická profesní identita. V dalších kapitolách se pak budu podrobněji věnovat tématu žen v médiích. Nastíním také problematiku, která je spojená s pracovním prostředím a profesním životem žen novinářek. Zaměřím se na nerovné zastoupení žen v médiích obecně, další genderové nerovnosti jako je nerovnoměrné zastoupení žen na řídicích pozicích, obtížná slučitelnost novinářské profese s rodinným životem, rozdíly ve výši příjmu oproti mužům či sexuální obtěžování. Nedílnou součástí této kapitoly je také genderová segregace v oblasti témat. Na závěr zmíním nejčastější stereotypy a předsudky, se kterými se ženy v médiích mohou potýkat.

1.1. Předešlé výzkumy

Přestože žádný výzkum, který by se primárně a úzce zaměřoval na téma této diplomové práce není, tak je několik autorů, diplomových prací i samotných výzkumných studií, které se vztahují k ženám působících v novinářském prostředí. Z českých autorek se problematice žen v médiích věnují především vysokoškolské výzkumné pracovnice Lenka Vochocová³, Marína Urbániková⁴ a v některých svých publikacích také Barbora Osvaldová.⁵ Předmětem jejich zájmu jsou hlavně genderové nerovnosti, segregace a feminismus. Na mezinárodním poli se pak ženám novinářkám věnuje například nizozemská socioložka Liesbet van Zoonen⁶, která se zaměřuje na genderové zastoupení v médiích, stereotypy a feminismus. Také německá

³ *Ženy ve zpravodajských redakcích: falešné naděje na dobytí maskulinní pevnosti* (2008), *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií* (2019)

⁴ *Čeští novináři a novinářky v mezinárodní perspektivě*, *Women and Career in Journalism: Pitfalls and Remedies* (2019), *Řekni, kde ty ženy jsou: Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* (2020), *Postavení žen v českých médiích* (2023)

⁵ *Česká média a feminismus* (2004), *Kdo patří na titulní stranu? 10 let v českých médiích* (2005),

⁶ *Rethinking women and the news* (1988), *Professional socialization of feminist journalists in the Netherlands* (1989), *The women's movement and the media: Constructing a public identity* (1992), *Feminist Perspectives on the Media* (1996), *One of the girls? The changing gender of journalism* (1998)

profesorka Gertrude J. Robinson,⁷ jedna z průkopnic genderových studií v oblasti komunikace, soustředí se zejména na postavení žen v médiích nebo britská profesorka Karen Ross,⁸ která zkoumá pracovní prostředí žen novinářek.

Z výzkumů, které odkazují na ženy v médiích jmenuji například ten od Maríny Urbánikové a Jaromíra Volka.⁹ Autoři se v něm zabývali nejen nerovnoměrným zastoupením žen v médiích, ale i na vedoucích pozicích. Sledovali také rozdíly mezi novináři a novinářkami v oblasti pokrývání témat. Mimo jiné poukázali na další nevýhody, které spatřují v profesním životě novinářek, jako třeba zakládání rodiny. Z výsledků vyplývá, že ženy tvoří 43 % všech redaktorů a redaktorek ve věkové skupině 40-49 let. Po mateřské pauze se většina z nich do médií už nevrátí, případně nastoupí na řadovou pozici, na tu vedoucí málokdy dosáhnou. Navíc ženy novinářky podle všeho méně často žijí v manželství a mají také výrazně menší počet dětí. Co se týče témat, tak muži častěji pokrývají témata z oblasti politiky, ekonomiky a podnikání, zatímco ženy častěji informují o sociálních tématech, zdravotnictví nebo školství. Dále uvádím analýzu genderového sdružení Nora.¹⁰ V rámci tohoto projektu vznikla podrobná analýza, která zjišťovala genderové reprezentace v českém zpravodajství, reflexi genderových témat i zastoupení žen a mužů při tvorbě zpravodajského obsahu. Výzkumníci zjišťovali také tematické zaměření zpráv, mediální reprezentaci subjektů zpravodajství a stereotypizaci a tematizaci nerovnosti.¹¹ Zjištění poukazují na setrvalý stav opomíjení či nepřítomnosti žen ve zpravodajství. Ze závěru analýzy dále vyplývá, že ve zpravodajském obsahu jsou ženy zastoupeny čtyřikrát méně než muži. Současně přetrvává genderová segregace témat, například v oblasti politiky či ekonomiky a stereotypizace ve způsobu užívání jazyka. Ta se projevuje například nadužíváním generického maskulina či zdůrazňováním určitých charakteristik či očekávání u žen (zaměření na vzhled nebo rodinný status). Analýzu zaměřující se na zastoupení žen ve vedoucích pozicích jednotlivých médiích předkládá nezisková organizace Fórum 50 %¹², která současně srovnávala rozdíly mezi státy V4 – Českem, Polskem, Maďarskem a

⁷ *Women, communication, and careers* (1980), *Gender in the Newsroom: Canadian Experiences* (2004)

⁸ *Sex at Work: Gender Politics and Newsroom Culture* (2004), *Women and media: A critical Introduction* (2006), *Gendered Media: Women, Men and Identity Politics* (2009), *The Gender of News and News of Gender* (2013), *Women in decision-making structures in media* (2014)

⁹ ADAMČÍKOVÁ, Jitka. Ženy ve vedení médií? A mohla bych je vidět?. Newton media [online]. Praha: Newton Media, 08.03.2021. Dostupné z: <https://www.newtonmedia.cz/zeny-ve-vedeni-medii-a-mohla-bych-je-videt/>

¹⁰ Sdružení Nora má za cíl podporovat ženy, které aspirují na vyšší pozice v médiích, a současně šířit povědomí o nedostatečné a neadekvátní reprezentaci žen v českých médiích včetně boje proti otevřenému i skrytému sexismu.

¹¹ A co ženy v médiích? GENDEROVÉ INFORMAČNÍ CENTRUM NORA, O.P.S. Nora [online]. ©2013 Dostupné z: <https://www.gendernora.cz/zeny-v-mediich/>

¹² Ženy v médiích: Přináší polistopadová trpělivost ruže? FÓRUM 50 %, O.P.S. FÓRUM 50 % [online]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/zeny-v-mediich-prinasi-polistopadova-trpelivost-ruze>

Slovenskem. Podobné problematice se věnovala také Tereza Engelová ze serveru Hlídací Pes.¹³ Průzkumu se zúčastnila veřejnoprávní Česká televize, Český rozhlas, Česká tisková kancelář, vydavatelství Czech News Center, Economia, Vltava Labe Media, Mafra a Empresa, ale také internetový server Seznam.cz nebo komerční televize Prima. Z výsledků vyplývá, že ženy jsou na vrcholových pozicích sledovaných médií zastoupeny pouze z 23 %.

Ráda bych zde také zmínila neziskovou organizaci Ženy v médiích, iniciativu, která se prosazuje o posílení postavení žen v českých médiích. Spolek Ženy v médiích je platforma pro sdílení zkušeností a řešení problémů, kterými novinářky čelí. Za iniciativou stojí Marína Urbániková z Masarykovy univerzity společně s novinářkami jako jsou Jana Ustohalová, Eva Soukeníková, Apolena Rychlíková nebo Hana Řičicová.

Ženám v médiích se aktivně věnuje i novinářka Linda Bartošová. V roce 2022 vydala knihu „*Novinářky*“, soubor rozhovorů se ženami z českých médií, v současné době připravuje publicistický podcast „*Safe space*“, zaměřený převážně na postavení žen v různých společenských a profesních odvětvích. Nejedná se přímo o odbornou rešerši, nicméně novinářka často otevřeně hovoří o feministických tématech a sdílí svoje zkušenosti v této oblasti na sociálních sítích.

Co se týče diplomových prací na podobné téma, které se zabývají ženami v médiích, tak uvedu například práci Terezy Čaladi.¹⁴ Ve své práci zkoumala české novinářky působící ve vedoucích pozicích. Práce se zabývá příčinami vertikální genderové segregace. Jejím cílem bylo zjistit, s jakými bariérami se novinářky ve vedoucích pozicích setkaly a jak vnímají vertikální segregaci v tomto oboru. Eliška Nováková¹⁵ se ve své diplomové práci naopak věnovala konkrétnímu odvětví žurnalistiky, a to sportovní. Zaměřovala se na bariéry, se kterými se české sportovní novinářky potýkají a které mohou být příčinou jejich nízkého zastoupení v tomto oboru. A v neposlední řadě zmíním diplomovou práci Nikolý Bajerové,¹⁶ která

¹³ ENGELOVÁ, Tereza. Ženy jsou sice v českých médiích vidět, o obsahu ale stále rozhodují hlavně muži. HLÍDACÍPES.ORG. *Hlídací Pes* [online]. ©2023 Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeny-jsou-sice-v-ceskych-mediich-videt-o-obsahu-ale-stale-rozhoduji-hlavne-muzi/>

¹⁴ ČALADI, Tereza. *České novinářky ve vedoucích pozicích* [online]. Brno, 2021. Dostupné z: <https://theses.cz/id/g49rjp/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Marína Urbániková, Ph.D.

¹⁵ NOVÁKOVÁ, Eliška. *Genderové bariéry v profesi sportovní novinářky a jejich překonávání* [online]. Brno, 2022. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/m3e73/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Marína URBÁNIKOVÁ.

¹⁶ BAJEROVÁ, Nikola. *Vliv novinářské profese na osobní život a volný čas českých novinářek* [online]. Olomouc, 2023. Dostupné z: <https://theses.cz/id/y06gdx/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Karel Páral, Ph.D.

zjišťovala, jak jsou ženy novinářky schopné sladit pracovní a osobní život a jaký vliv má tato profese na jejich rodinný život a volný čas.

1.2. Žurnalistická profese

Vymežit tento pojem je poněkud obtížné, jelikož neexistuje jednoznačná a všeobecně přijímaná zákonná definice novináře jakožto profese. Jak uvádí Bednařík; *„žurnalistika jako profese je jen velmi málo institucionalizovaná, tedy nerozvinul se u ní proces profesionalizace do takové míry jako u některých jiných oborů a je chápána jako 'volné povolání'“*¹⁷

Nicméně pokud bychom nahlédli do Syndikátu novinářů České republiky, tak bychom se dočetli, že novinář je ten, *„kdo shromažďuje, analyzuje a šíří informace jako profesionál v tištěných nebo elektronických médiích nebo v nich jako profesionál soustavně publikuje své názory anebo novinářské činnosti věnuje převážnou část své pracovní aktivity.“*¹⁸

V počátcích žurnalistiky byl ve společnosti zcela odlišný pohled na to, jak by měl novinář vypadat a čím by měl disponovat. Dříve se kladl důraz na jeho fyzickou zátěž a společenskou obratnost. Novinář či novinářka by měli být tělesně zdatní. Snad nejvíce žádanou vlastností novináře je schopnost domluvit se s lidmi. Novinář musí být společenský člověk, pro kterého není obtížné vycházet s lidmi všech společenských skupin.¹⁹ Postupem času se však situace změnila. Úkolem moderního novináře je najít způsob, jak se vyrovnat s často protichůdnými profesními, komerčními a etickými úvahami, jež jsou často přítomny při vyhledávání a uveřejňování zpráv, a současně se nezpronevřit představě žurnalistiky, která hraje významnou roli ve společnosti.²⁰

Například Halada a Osvaldová pojem novinářská profese vykládají jako *„produkt činnosti žurnalistů, který obsahuje informace o současném dění ve společnosti a názorech na toto dění. Její součástí je sběr, třídění, zpracování a distribuování aktuálních informací prostřednictvím médií.“*²¹ Známý mediální teoretik Denis McQuail nabízí následující definici žurnalistiky; *„Žurnalistika je konstrukcí a zveřejňováním zpráv o současných událostech,*

¹⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0553-3. s. 22

¹⁸ Stanovy Syndikátu novinářů ČR, z. s., platné od 1. ledna 2014. Dostupné z: <https://www.syndikat-novinaru.cz/onas/syndikat/stanovy/>.

¹⁹ BURNS, Lynette Sheridan. *Žurnalistika: praktická příručka pro novináře*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8871-6. s. 16

²⁰ Tamtéž, s. 19

²¹ OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan. *Slovník žurnalistiky*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5. s. 280

lidech nebo okolnostech veřejného významu či zájmu. Tato konstrukce se zakládá na informacích získaných z důvěryhodných zdrojů.“²²

Urbániková a Volek upozorňují na jisté rozdíly či dokonce spory o to, zda má novinář speciální společenské poslání, nebo jde o činnost, která má primárně řemeslnou povahu a jehož úkolem je sloužit zájmům média, pro které pracuje.²³ Současně předkládají následující čtyři trendy, které posilují definiční nestabilitu označení pojmu „novinář“: (1) průnik nových komunikačních technologií, (2) přechod profesionálních novinářů do digitálních sítí vytvářející virtuální prostředí, (3) ve kterém se setkávají s publikujícími laiky, jež disponují různou znalostní úrovní a dovednostními kompetencemi, (4) rozvíjí se tak nová veřejná sféra, ve které se její aktéři vzájemně učí, jak oslovit čtenáře. Důsledkem tohoto prolínání dochází k situaci, kdy je problematické jasně vymezit, kdo je a kdo není novinář.²⁴ Na základě definičních rámců a novinářských indikátorů se pokusili zformulovat deskriptivní definici, ve které novináře označují *„jako profesionála, který je pravidelně honorovaný zpravodajským médiem za pravidelný profesní výkon, který zahrnuje sběr informací, jejich zpracování, interpretaci a distribuci v podobě komunikátů adresovaných masovému publiku, které sledují jako klíčové profesně etické kritérium službu veřejnému zájmu.*“²⁵

Oproti tomu Volek a Jiráček blíže poukazují na problematičnost samotného významu pojmu „profese.“ Diskuse o tom, zda lze chápat žurnalistickou činnost jako profesionální aktivitu, která má svá pevná pravidla sdílená drtivou většinou novinářů, se vede intenzivně již minimálně poslední století, kdy začalo být kritérium profesionality chápáno jako institucionální nástroj její společenské prestiže.²⁶ V tomto tvrzení, které zformulovali před více jak patnácti lety jsou podle nich žurnalisté profesionálové schopni efektivněji kontrolovat hranice své komunity a současně mají vyšší legitimitu při formování veřejné agendy. Dochází proto ke zvyšování prestiže dané profesní komunity, která s sebou nese vyšší stabilitu zaměstnanecké pozice, možnost plánování profesní kariéry i ekonomické výhody. Profesionální status jim tak umožňuje zvýšit hodnotu určitých zdrojů či informací. Souhrnně by se dalo říci, že povolání

²² MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3093-9. s. 33

²³ VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6. s. 45

²⁴ Tamtéž, s. 46

²⁵ Tamtéž, s. 54

²⁶ VOLEK, Jaromír a Jan JIRÁK. *Vybrané atributy profesního sebepojetí českých novinářů*. Mediální studia [online], 2006. Dostupné z: <https://medialnistudia.fsv.cuni.cz/post/51>. s. 22

novináře představuje pouze semi-profesi, pro kterou je charakteristický velmi volný postoj k profesním standardům.²⁷

1.2.1. Žurnalistická profesní ideologie

Tématu se podrobněji věnuje nizozemský mediální teoretik Mark Deuze.²⁸ Podle něho lze v konkrétním kontextu žurnalistiky profesní ideologii chápat jako „*system přesvědčení charakteristických pro určitou skupinu, včetně obecného procesu produkce významů a idejí v rámci této skupiny.*“ Ve své stati odkazuje na výzkum Weavera, který srovnával charakteristiky novinářů z jednadvaceti zemí světa. Výsledky naznačují, že všechny tyto charakteristiky si jsou do značné míry podobné. Weaver však došel k názoru, že „*existuje příliš mnoho neshod v oblasti profesních norem a hodnot, aby bylo možné tvrdit, že v žurnalistice vznikly univerzální profesní standardy.*“ Z dosavadních zjištění dále vyplývá, že novináři ve volebních demokraciích sdílejí podobné charakteristiky a hovoří o podobných hodnotách v kontextu své každodenní práce, ale uplatňují je různými způsoby, aby dali smysl tomu, co dělají.²⁹

Deuze se domnívá, že „*sdílená profesní ideologie mezi novináři slouží k sebe legitimizaci jejich postavení ve společnosti.*“³⁰ V rámci žurnalistické ideologie pak uvádí pět ideálně-typických hodnot: *veřejná služba* – novináři poskytují veřejnou službu jako ‘hlídací psi’, aktivní sběrači a šířitelé informací; *objektivita* – zásadou novinářů je být nestranný, neutrální a objektivní; *autonomie* – novináři musí ve své práci prokazovat samostatnost, svobodu a nezávislost; *bezprostřednost* – úkolem novináře je být bezprostřední, aktuální a rychlý; *etika* – novináři mají smysl pro etiku, platnost a legitimitu. Tyto hodnoty dodávají jejich práci legitimitu a důvěryhodnost.³¹

1.2.2. Žurnalistická profesní identita

Nejdříve je vhodné objasnit, co pojem profesní identita znamená; „*Profesní identitu můžeme chápat jako formu autoportrétu, který vytváříme za pomoci profesních ideálů, které*

²⁷ Tamtéž, s. 23

²⁸ Deuze, Mark. (2005). *What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered.* Journalism, 6 (4), 442–464. <https://doi.org/10.1177/1464884905056815>

²⁹ Tamtéž, 445

³⁰ Tamtéž, s. 446

³¹ Tamtéž, s 446-447

konfrontují identity jiných profesních polí.“ Profesní identita odráží míru identifikace s hodnotami i pravidly, a tudíž odráží i příslušnost k určité sociální skupině.³² Jejím úkolem je spojovat členy jedné profese prostřednictvím sdílených pracovních zkušeností a dovedností, jež procházejí kultivačním procesem profesní socializace. Ta se odehrává na více rovinách: ve vzdělávacích institucích, v rámci individuálních praxí nebo při pozorování kolegů. Přijímání profesní identity představuje podle Volka a Urbánikové dlouhodobý proces.³³ Dvojice autorů dále vysvětluje, jak je novinářská identita formována; „*Na úrovni samotného žurnalistického pole je novinářská identita formována podle profesní logiky, která představuje propojení profesních ideálů, rutin a profesních rolí, které reprezentují dominantní žurnalistickou ideologii.*“ Ve svém celku představuje dominantní žurnalistická ideologie obranný profesní mechanismus, který pomáhá novinářům zvládat tlak veřejné kontroly uplatňované na jejich pracovní výstupy a současně tlumí obecnou nestabilitu žurnalistiky jako semi-profese.³⁴

Ve studii stejnojmenných autorů, která zkoumá profesní identitu českých novinářů v mezinárodní perspektivě se předpokládá, že profesní novinářská identita se rodí pod třemi formativními vlivy: *profesní logikou*, ta má za cíl podporovat možnost samostatně provádět skutečné každodenní pracovní činnosti, *byrokratickou logikou*, jejíž úkolem je odrážet názory moci na společenské funkce novinářů a na jejich pravomoci a *tržní logikou*, která se promítá do profesionálního novinářského chování zájmů spotřebitelů jejich produktů.³⁵ Zmiňovaná studie vychází z předpokladu, že novinářská identita úzce souvisí s profesním sebepojetím, jehož stabilitu zajišťuje synergický vztah profesních ideálů, rutiny a profesního statusu. Jako celek je tento profesionální obraz sebe sama tvořen třemi faktory: *sociodemografickou strukturou* novinářské komunity (generační, genderovou, vzdělanostní homogenitou a hodnotově-politickou orientací), *kompromisem* mezi univerzálními představami o ideálních typech žurnalistiky a požadavky konkrétní zpravodajské organizace, *tlakem dominantní novinářské ideologie*, která ovlivňuje novinářské rozhodování a současně zahrnuje pět ideálně typických žurnalistických hodnot.³⁶ Autoři dále rozlišují čtyři dílčí typy novinářské identity: *sociální*

³² VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6. s. 142-143

³³ VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6. s. 143

³⁴ Tamtéž, s. 145

³⁵ URBÁNIKOVÁ, Marína a Jaromír VOLEK. *The Professional Identity of Czech Journalists in an International Perspective*. International Communication Gazette. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2018, roč. 80, č. 5, s. 452-475. ISSN 1748-0485. doi:10.1177/1748048517745257. s. 455

³⁶ Tamtéž, s. 455-456

identita zahrnuje věk, pohlaví, etnický původ a třídní příslušnost, *hodnotová identita* zastává základní hodnotovou a politickou orientaci, *organizační identita* je tvořena pracovní kulturou konkrétní organizace a jejími pravidly, *profesionální identita* se zaměřuje na profesionální ideály, praxi a postavení.³⁷

Profesním sebepojetím českých novinářů se zabývá také studie Volka a Jiráka.³⁸ Ti zmiňují výzkum novinářů Johnstona, Slawskiho a Bowmana, kteří rozlišují dva základní profesní typy novináře: *neutrally* a *participanty*. První typ sleduje kritérium *nothing-but-the-truth*, jeho posláním je přinášet pouze zprávy, jež mohou být verifikovány a prezentovány způsobem, který neodráží osobní hodnoty autora. Druhý typ sleduje kritérium *whole-truth*, pro něho je typická snaha vyhledat všechny relevantní zprávy a připravovat zpravodajství s dostatečnou péčí a dostatečně důkladně, aby byly prezentovány všechny důležité informace. Po několika letech tuto typologii revidovali Weaver s Wilhoitem a uvedli tři typy, které označili jako *šířitele*, *vykladače (interpreta)* a *odpůrce (kritika)*. Oba výzkumy se shodují, že čisté typy jsou ale zastoupeny velmi slabě. Ukazuje se totiž, že žurnalisté jsou mnohem pluralitněji orientováni, než může jakákoliv škála zachytit.³⁹

1.3. Ženy v médiích

Podle dostupných informací ženy novinářky procházejí v průběhu své profesní kariéry třemi hlavními kritickými body.⁴⁰ Za prvé, i když mezi studujícími na katedrách žurnalistiky tvoří více než dvě třetiny právě ženy, část z nich se vytrácí hned po vysoké škole, kdy se rozhodnou pro jinou profesi. Za druhé, téměř třetina z médií odchází po třicítce, kdy si zakládají rodiny, a zpátky se velká část z nich už vůbec nevrátí. Za třetí, ty, které zůstanou, pak mají často problém postoupit z řadových pozic na vedoucí místa. Tento názor potvrzuje ve své studii „*Zobrazování žen v masmédiích*“ také americká socioložka Gaye Tuchman: „*uvádí se, že v mediálních organizacích zastává mocenské pozice jen málo žen. Obsah médií navíc zkresluje postavení žen ve společnosti. Média tak nepředstavují ženy, které jsou životaschopnými vzory,*

³⁷ Tamtéž, s. 456

³⁸ VOLEK, Jaromír a Jan JIRÁK. *Výbrané atributy profesního sebepojetí českých novinářů*. Mediální studia [online], 2006. Dostupné z: <https://medialnistudia.fsv.cuni.cz/post/51>

³⁹ Tamtéž, s. 24

⁴⁰ URBÁŇKOVÁ, Marina. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 478

*a proto brání a ztěžují úspěchy žen. Podněcují také ženy i muže k tomu, aby ženy definovali jako sexuální objekty nebo v kontextu rodiny jako manželky a matky.*⁴¹

Ženám novinářkám tak zůstává na výběr ze tří možností; (1) přijmout tuto dominantní kulturu za svou, přizpůsobit se již existujícím strukturám a napodobovat mužský přístup, (2) zaujmout feministickou pozici a vědomě prosazovat alternativní přístup, včetně výběru témat, (3) zvolit ústup do alternativních médií, přejít na volnou nohu nebo žurnalistiku úplně opustit.⁴²

Výše jmenované problémy jsou jen některé z mnoha, se kterými se ženy v médiích potýkají. Následující kapitoly shrnou ty nejdůležitější, jako je nerovné zastoupení žen v médiích, další genderové nerovnosti včetně segregace v oblasti pokrývání témat a v neposlední řadě stereotypy a předsudky, se kterými se ženy v médiích mohou setkávat.

1.3.1. Zastoupení žen v médiích

Zastoupení žen v médiích je důležité hned ze dvou důvodů; jak uvádí Urbániková „vyšší diverzita v redakcích může být jednou z cest vyšší diverzity v mediálních obsazích.“ Nerovné zastoupení žen v médiích současně může porušovat jejich právo na rovné zacházení a rovný přístup k právu na svobodu projevu.⁴³ Přesto celosvětově platí, že žurnalistika je převážně mužské povolání.

Na základě výsledků dotazníkového šetření z roku 2015, kterého se zúčastnilo 701 respondentů a respondentek dosahuje podíl žen v médiích 45 %, což představuje mírný nárůst oproti roku 2003, kdy to bylo 40 % žen.⁴⁴ Z celosvětového hlediska jde o nadprůměrné zastoupení (ženy tvoří pouze třetinu všech novinářů zaměstnaných na plný úvazek),⁴⁵ v porovnání s ostatními státy EU pak průměrné (jde o 45 % žen).⁴⁶ I když je tento podíl poměrně vysoký, je nutné vzít v úvahu skutečnost, kdy ženy tvoří až 68 % vysokoškolských absolventek žurnalistiky.⁴⁷ V rámci českého zastoupení má pak vysokoškolské vzdělání 77 % novinářek, oproti tomu pouze 61 % novinářů. Ženy se také častěji už v průběhu vysokoškolského studia

⁴¹ Tuchman, Gaye. „Women's Depiction by the Mass Media.” *Signs* 4, no. 3 (1979): 528–42.

<http://www.jstor.org/stable/3173399>. s. 531

⁴² URBÁNIKOVÁ, Marina. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465–486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 472

⁴³ Tamtéž, s. 474

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž, s. 467

⁴⁶ Tamtéž, s. 468

⁴⁷ Tamtéž.

zaměřovaly na žurnalistiku nebo příbuzné obory (59 % žen oproti 48 % mužů).⁴⁸ Ačkoliv mezi studenty žurnalistiky na vysokých školách převažují ženy, novinářské povolání tvoří z větší poloviny muži.

Ze sociodemografické struktury českých novinářů a novinářek dále vyplývá, že ženy jsou v průměru zhruba stejně staré jako muži (průměrný věk u žen dosahuje 38 let, u mužů je to 39 let), méně často žijí v manželském svazku (vdaných je 35 % novinářek, ženatých je 45 % novinářů) a mají o něco menší počet dětí (průměrný počet dětí u novinářek dosahuje 0,6 a u novinářů 1,1).⁴⁹

Za pozornost stojí zmínit také věkovou strukturu českých novinářů a novinářek. Ženy dominují v nejmladší věkové kategorii od 18 do 29 let, ve které tvoří 56 % oproti 44 % mužů. Po třicítce se ale z médií vytrácejí, pravděpodobně kvůli zakládání rodiny (ve věkové kategorii 30 až 39 let tvoří ženy už pouze 40 %), a pak se do redakcí už téměř nevracejí (ve věkových kategoriích nad 40 let tvoří ženy 42 % až 45 %).⁵⁰ Z hlediska pracovních pozic a podmínek je zřejmé, že ženy novinářky se častěji, než muži uplatňují v rozhlase a televizi, zejména v médiích veřejné služby.⁵¹

Podle Vochocové je ale obtížné nalézt srovnatelná a spolehlivá data, která by se věnovala zastoupení žen a mužů v žurnalistice dostatečně detailně. K obecnému zastoupení žen v novinářské profesi se například v Syndikátu novinářů ČR z roku 2008 uvádí, že podíl žen mezi členy tohoto sdružení dlouhodobě představuje přibližně třetinu (34 %) a současně dlouhodobě mírně klesá jejich celkový počet, ale na straně druhé mírně narůstá podíl novinářek na volné noze.⁵² Volek a Jiráček na základě provedeného výzkumu došli k závěru, že v České republice působí 40 % novinářek,⁵³ jejich další procentuální členění novinářské profese už však nezohledňuje kategorii pohlaví.⁵⁴

⁴⁸ Tamtéž, s. 475

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž, s. 476

⁵¹ Tamtéž, s. 477

⁵² VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 61

⁵³ VOLEK, Jaromír a Jan JIRÁK. *Výbrané atributy profesního sebepojetí českých novinářů*. Mediální studia [online], 2006. Dostupné z: <https://medialnistudia.fsv.cuni.cz/post/51>. s. 25

⁵⁴ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 61

1.3.2. Genderové nerovnosti

„Lidské pohlaví jakožto biologická danost, sloužící jako základ, na němž lidé konstruují společenskou kategorii nazýváme gender.“ Tak vysvětlují Claire M. Renzetti a Daniel J. Curran pojem gender. Jedná se podle nich o soubor vlastností, které připisujeme osobám mužského a ženského pohlaví.⁵⁵

Jeden z výzkumů zabývajících se genderovými nerovnostmi v žurnalistickém prostředí uvádí například nizozemská profesorka Liesbet van Zoonen.⁵⁶ Průzkum provedený na počátku osmdesátých let zkoumal pracovní podmínky norských novinářek v prostředí, jemuž dominují muži. Většina dotazovaných uvedla, že se v každodenním kontaktu se svými kolegy nepotýkají se žádnými zvláštními problémy. Současně pocíťovaly, že byly přijaty jako 'jedny z chlapců'. Toto zjištění poukazuje na to, že se s nimi zachází jako sobě rovnými a zřejmě se tak přizpůsobily nepsanému a očekávanému mužskému prostředí.

V českém prostředí postavení žen v médiích a genderové nerovnosti zkoumá Lenka Vochocová. Ta upozorňuje na to, že „za genderovou segregaci ve zpravodajských médiích je podle většiny autorek a autorů nutné hledat přetrvávající tradiční pohled na odlišné role mužů a žen ve společnosti, jejichž podoba se může lišit v závislosti na sociokulturních odlišnostech jednotlivých regionů, ale jejichž základní rysy jsou společné.“⁵⁷

Výraznějším problémem než samotné zastoupení žen v médiích, kterému jsme se věnovali v předchozí kapitole, je nerovnoměrné rozdělení mužů a žen na řídicích pozicích. Velkou většinu řídicích pozic v médiích stále obsazují muži, a to v celosvětovém (73 %), evropském (70 %) i českém (63 %) měřítku.⁵⁸ Ženy jsou ve vrcholových pozicích v českých médiích pořád ještě zřídkačným úkazem, to nejlépe dokumentuje zjištění, že vedou pouze dvě z dvaadvaceti hlavních zpravodajských médiích (což je 9 %).⁵⁹

Jednou z dalších překážek je pro ženy novinářky možná nekompatibilita tohoto povolání s rodinným životem. I to je zároveň důvod, proč v redakcích nezastávají vyšší pozice nebo

⁵⁵ RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2. s. 20

⁵⁶ VAN ZOONEN, Liesbet. (1998). *One of the girls? The changing gender of journalism*. V S. Allan, G. Branston, & C. Carter, *News, Gender and Power* (stránky 33-46). London: Routledge. ISBN: 978-04-151-7015-4. s. 33

⁵⁷ VOCHOCOVA, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 30

⁵⁸ URBÁNIKOVÁ, Marina. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 468

⁵⁹ Tamtéž, s. 477

dokonce opouštějí novinářskou profesi.⁶⁰ Jak předkládá studie De Vuyst a Raeymaeckers z roku 2017 zaměřená na genderovou segregaci belgické žurnalistiky,⁶¹ novinářky identifikovaly základní překážky v kariérním postupu žen, které o povýšení usilují. Jsou jimi zejména *mužský styl řízení, vliv mateřství a existence pánského klubu v redakcích*.

Gender je také významným determinantem výše příjmu. Muži uzavírají výhodnější pracovní smlouvy na dobu neurčitou a na plný úvazek, zatímco ženy jsou častěji zaměstnávány na částečný úvazek a na dobu určitou.⁶² To potvrzuje i výzkum, který srovnával platové ohodnocení novinářů a novinářek v šestnácti zemích. Výzkumníci došli k závěru, že ve všech těchto zemích vydělávají muži novináři více než jejich kolegyně, rozdíl se pohybuje od 5 % v České republice až do 25 % v Belgii.⁶³

Dalším aspektem, se kterými se ženy novinářky musí potýkat je sexuální obtěžování. Přestože riziko vyhrožování a násilí se týká žurnalistické profese obecně, bez vazby na pohlaví, formy nátlaku se mezi muži a ženami liší. Novináři jsou častěji zavražďováni silou a jsou také častěji terčem fyzických útoků, oproti tomu novinářky musejí častěji čelit sexuálnímu obtěžování.⁶⁴ Téma sexuálního obtěžování se objevuje v řadě studií věnujících se pozici žen ve zpravodajských médiích. Nejčastěji jde o výpovědi respondentek, které zmiňují sexuální obtěžování jako běžnou součást pracovního prostředí.⁶⁵

Ačkoliv se role žen ve společnosti v posledních několika dekadách výrazně proměnila, celosvětově stále platí, že většinu zpravodajství a publicistiky tvoří muži o mužích. Podle výsledků srovnávací analýzy *The Global Media Monitoring Project*⁶⁶ z roku 2015 vyplývá, že muži výrazně dominovali jako autoři (63 %) a ještě více jako citované zdroje a subjekty zpráv (76 %). Podle Urbánikové se tento stav od roku 2010 nijak výrazně nezměnil.⁶⁷

⁶⁰ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s 31

⁶¹ Tamtéž, s. 29

⁶² Tamtéž, s. 28

⁶³ URBÁNIKOVÁ, Marína. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 469

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 32

⁶⁶ *The Global Media Monitoring Project* je největší mezinárodní studie genderu ve zpravodajských médiích, která má současně za cíl změnit v nich zastoupení žen.

⁶⁷ URBÁNIKOVÁ, Marína. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 471

1.3.2.1. Segregace v oblasti témat

Segregace představuje genderovou dělbu placené práce a v důsledku toho také rozdělení jednotlivých sektorů, zaměstnání nebo pracovních pozic. Rozdělují se na ty, kde dominují muži a na ty, kde dominují ženy. Pak jsou takzvané integrované oblasti, kde je podíl žen a mužů zhruba vyrovnaný. Segregace práce je pevně spjatá s genderovou strukturou společnosti a je jednou z hlavních forem genderových nerovností v pracovním prostředí. Genderová struktura trhu práce není určována na základě biologického pohlaví, ale spíše na základě genderových režimů, které jsou této struktuře a jejím jednotlivým složkám přisuzovány. Zároveň také na základě genderových významů ženské a mužské práce i potenciálu, jak je společnost vytváří a ve svém každodenním životě reprodukuje a přeměňuje.⁶⁸

Segregace se odehrává i v médiích, a to třeba na úrovni pokrývání témat. Muži obecně více referují o takzvaných *hard news*, tedy tématech z vážnějších oblastí zpravodajského spektra, jako je například politika, vládní záležitosti, ekonomika, kriminalita nebo investigativní žurnalistika. Přítomnost žen je naopak mnohem pravděpodobnější v sekcích *soft news*, v oblasti témat, která nejsou tolik veřejně důležitá. Jsou jimi například sociální oblast nebo společenská témata s přesahem do oblasti zábavy.⁶⁹ To potvrzuje i Osvaldová; „*mezi mužská témata je počítána zahraniční a nadregionální politika, ekonomika a sport. Mezi ženská témata náleží domácí a regionální politika, zdraví a témata oddechová jako například móda, zahrádkářství, úpravy interiéru a podobně.*“ Za neutrální téma pak považuje kulturu. Větší pozornost je podle ní věnována politickým problémům, válkám, obchodu a sportu, tedy oblastem, kde jsou tradičně aktivnější právě muži.⁷⁰

K mužské dimenzi patří kromě *hard news* také veřejná sféra, mužské zdroje či perspektivy, odstup a neutralita. Ženská dimenze je na druhou stranu kromě *soft news* zaměřena na ženské zdroje či perspektivy a soukromou sféru. Ta je charakteristická intimitou, empatií, orientací na publikum, pedagogičností, osobní etikou, kooperací a kolektivní zodpovědností.⁷¹

Další podstatné zjištění je, že více než 90 % sportovních reportérů jsou muži. Jedinými oblastmi, kde ženy dominují je vzdělávání, zábava a obecné zprávy bez tematického zaměření.

⁶⁸ KŘÍŽKOVÁ, Alena a Zdeněk SLOBODA. *Genderová segregace českého trhu práce: kvantitativní a kvalitativní obraz*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-165-1. s. 13

⁶⁹ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 26

⁷⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. *Kdo patří na titulní stranu?. 10 let v českých médiích*. 1. vyd. vyd. Praha: Portál pro Newton Information Technology, 2005, s. 91-99. ISBN 80-7178-925-9. s. 95

⁷¹ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 26

Důsledkem toho je, že práce novinářek může být někdy podhodnocována a reportérkám jsou často svěřovány zprávy, které nejsou tolik atraktivní, dokonce až triviální.⁷² Nejčastějším důvodem, proč média zařazují do svých obsahů větší množství témat vnímaných jako témata ženská, je komerční zájem média, tedy snaha oslovit více čtenářek, divaček nebo posluchaček.⁷³

Ačkoliv výsledky monitoringu vykazují dlouhodobě poměrně vysoké procento reporterek v oblasti ekonomického zpravodajství, toto zdánlivě překvapivé číslo má jednoduché vysvětlení. I v této oblasti se ženy věnují spíše společenským typům zpráv jako je chudoba či nezaměstnanost. „*Ženy mnohem častěji referují o lokálních událostech a prestižnější události celostátního či mezinárodního významu jsou častěji vyhrazeny mužům.*“⁷⁴

Novinářky ovšem automaticky takzvaná 'ženská témata' samy nevyhledávají a nevěnují se jim proto, že by ji primárně zajímala. Důvodem je spíš jisté očekávání, tradice, a také to, že muži považují takové oblasti za nezajímavé. Kvůli tomu nebývají dostatečně obsazené a editoři je přidělují méně ambiciózním členům redakce, případně externistům. Za ty jsou ale považovány opět ženy.⁷⁵

1.3.3. Stereotypy a předsudky

Když bychom se zeptali na to, jak média vykreslují muže a ženy, pravděpodobně bychom se dozvěděli, že média veřejnosti předkládají jen to, co se očekává. Tento populární názor je známý jako hypotéza zrcadlení. Zjednodušeně řečeno, „*obsah médií zrcadlí chování, vztahy, hodnoty a normy, které ve společnosti převládají.*“⁷⁶ Objevila se i tvrzení, že se média tím, jak prezentují ženy, proviňují symbolickou anihilací, jinými slovy, média ženy tradičně přehlížejí, trivializují nebo odsuzují.⁷⁷ Podle výsledků mezinárodní studie genderu *The Global Media Monitoring Project* je zřejmé, že ženy vystupují v médiích převážně jako obyčejní lidé, zatímco muži jako experti. Výsledky mimo jiné ukazují, že zprávy nadále prezentují svět, v němž muži početně převažují nad ženami, a to téměř ve všech povoláních.⁷⁸

⁷² Tamtéž, s. 26-27

⁷³ Tamtéž, s. 58

⁷⁴ Tamtéž, s. 26

⁷⁵ OSVALDOVÁ, Barbora. *Česká média a feminismus*. Praha: Libri, 2004. Gender sondy. ISBN 80-864-2931-8. s. 94-95

⁷⁶ RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2. s. 182

⁷⁷ Tamtéž, s. 183

⁷⁸ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 25

Ženy jsou v médiích často zobrazovány při činnostech, které pro ně mají být typické. Nejčastěji jako matky, manželky, pečující o děti a domácnost nebo jako spotřebitelky zboží. Další prezentovanou rolí jsou, zejména mladší ženy, v pozici sexuálních objektů.⁷⁹ Co se profesí týče, prezentují zpravodajské pořady ženy zpravidla jako odbornice na konkrétní téma nebo ve funkci tiskových mluvčích. Důležité je podotknout, že mnoho institucí na těchto postech ženy zaměstnává, a proto se v nich relativně často objevují také v médiích. Je ovšem otázka, proč bývají do funkcí mluvčích vybírány, zda pro svou profesionální zdatnost, dobré komunikační schopnosti, nebo svůj vzhled.⁸⁰

Osvaldová ve své publikaci odkazuje na slova americké profesorky lingvistiky Deborah Tannenové. Ta konstatuje, že chlapci a děvčata jsou už od dětství odlišně podporováni v komunikování. „*Muži jsou výchovou i okolnostmi vedeni k tomu, aby se aktivně vyjadřovali ke společenskému dění, za ženské kvality jsou naopak považovány plachost, ostýchavost a citlivost.*“⁸¹ Ženám jsou proto obecně přisuzovány schopnosti jako jednání s lidmi, empatie a přizpůsobivost. Mají také údajně větší nadání pro žurnalistický přímý kontakt, tedy například dokážou lépe vést rozhovor.⁸² Jsou tedy automaticky zařazovány do rubrik, kde se předpokládá, že budou tyto schopnosti potřebné.⁸³

Na základě zveřejněných dat můžeme shrnout, že se zvýšeným počtem žen pracujících v médiích současně dojde k vyváženějším a méně stereotypním reprezentacím obou pohlaví, zejména k proměně obrazu žen v jejich prospěch. Navíc zpravodajské příspěvky utvářené ženami nápadně často zpochybňují stereotypy a méně často stereotypy posilují.⁸⁴

⁷⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. Kdo patří na titulní stranu?. *10 let v českých médiích*. 1. vyd vyd. Praha: Portál pro Newton Information Technology, 2005, s. 91-99. ISBN 80-7178-925-9., s. 93-94

⁸⁰ Tamtéž, s. 94

⁸¹ Tamtéž, s. 95

⁸² Tamtéž, s. 98

⁸³ OSVALDOVÁ, Barbora. *Česká média a feminismus*. Praha: Libri, 2004. Gender sondy. ISBN 80-864-2931-8. s. 95

⁸⁴ VOCHOCO VÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0. s. 50

2. METODIKA

V této části diplomové práce blíže představím, jakou metodu jsem pro svůj výzkum zvolila a jakým způsobem jsem postupovala. Nejdříve nastíním, co je cílem této práce, následně zformuluji výzkumné otázky. Poté charakterizuji zvolenou metodu, kterou jsem pro výzkum své práce použila. Dále definuji výzkumný soubor i výzkumný vzorek, včetně představení jednotlivých respondentek. Na závěr popíšu průběh sběru dat a postup analýzy dat. Neopomenu ani na možné limity tohoto výzkumu.

2.1. Cíl práce

Předkládaná diplomová práce se zaměřuje na profesní cestu několika vybraných českých novinářek. Jejím cílem je zjistit, jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi. Dílčím cílem je popsat, jak jejich profesní cesta vypadala. Zajímat mě tedy bude skutečnost, jakým způsobem postupovaly k tomu, aby se dostaly do českých médií. Každá se zpovídáných novinářek nabídne svůj osobní příběh podepřený profesními, ale i životními zkušenostmi. Součástí toho bude také zmínit, s čím se setkaly, případně s čím se potýkaly. Zkoumat budu jejich názory, postoje a pohledy, které k tomu zaujímají. Důležité je také shledat, v čem se jejich výpovědi shodují či naopak odlišují. Tato zjištění jsou klíčová pro naplnění cíle této diplomové práce. Práce by měla být vzhledem do ženské žurnalistiky, zejména pak profesního života mladých novinářek. Výzkum by tak mohl být přínosem pro mladé začínající novinářky nebo ještě studentky žurnalistiky a mediálních oborů.

2.2. Výzkumné otázky

Pro naplnění cíle této diplomové práce jsem si stanovila několik výzkumných otázek;

Hlavní výzkumná otázka (HVO) je zásadní pro zjištění výsledků tohoto výzkumu. Další dvě vedlejší výzkumné otázky (VVO1) a (VVO2) navazují na hlavní výzkumnou otázku a rozvíjejí její souvislosti. Všechny tyto výzkumné otázky se vztahují k hlavnímu výzkumnému problému této diplomové práce.

Hlavní výzkumná otázka (HVO): Jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi a jaké okolnosti tomu předcházely?

Zajímá mě především odpověď na to, jak se vybrané novinářky ocitly v médiích a jakým způsobem se ke své profesi dostaly. Součástí odpovědi na tuto otázku je také popsat, jaká byla jejich cesta k novinářskému povolání a co přitom považují za klíčové, zlomové nebo zásadní. Důležité je pro mě také přijít na to, jaké okolnosti jim na cestě k jejich dosavadnímu povolání předcházely. Zaměřím se například na dětství a dospívání vybraných novinářek v souvislosti s jejich tehdejšími dětskými sny a profesními představami nebo na jejich konkrétní povahové vlastnosti, které je předurčily k tomu, stát se novinářkami. Zajímá mě také, kdy o novinářské profesi začaly přemýšlet poprvé a jestli byla novinařina jejich vysněným povoláním. V neposlední řadě bych chtěla zjistit, jestli měly před svou profesní kariérou nějaké zalíbení v novinářském povolání a jestli se věnovaly nějakým aktivitám související s jejich profesí, které je případně přivedly do mediálního prostředí.

Vedlejší výzkumná otázka č. 1 (VVO1): Co vedlo vybrané novinářky k volbě novinářské profese?

Na základě této otázky bych chtěla zjistit, jaké důvody vedly vybrané novinářky pro výběr této profese a co je k jejich rozhodnutí motivovalo. Dále bych se chtěla zaměřit na jejich profesní představy, úvahy a očekávání. Neméně důležité je pro mě dozvědět se i o tom, jak na volbu jejich povolání reagovalo okolí. Zajímá mě také, koho v žurnalistice považovaly za svůj vzor, nebo kdo je svou prací inspiroval.

Vedlejší výzkumná otázka č. 2 (VVO2): Jak hodnotí vybrané novinářky svou dosavadní profesní cestu a co by na základě svých zkušeností poradily budoucím novinářkám?

Poslední výzkumná otázka má za cíl předložit všechny důležité souvislosti spojené s dosavadní profesní cestou vybraných novinářek založené na jejich sebehodnocení. Zajímá mě také pohled skrze jejich profesní zkušenosti a co by na jejich základě poradily budoucím, respektive mladým začínajícím novinářkám. Neopomenu ani na zpětnou vazbu, a to konkrétně jestli se jim dostává a je pro ně případně důležitá.

2.3. Metoda výzkumu

Pro zodpovězení výše uvedených výzkumných otázek použiji kvalitativní výzkumnou strategii a metodu polostrukturovaných rozhovorů.

2.3.1. Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum představuje řadu rozdílných postupů, které se snaží najít porozumění zkoumanému sociálnímu problému. Pokouší se určitý fenomén nahlížet v pro něj autentickém prostředí a vytvářet jeho obraz v co možná nejkompexnější podobě, přičemž údaje jsou získávány hlubším a delším kontaktem s terénem.⁸⁵ Podle Hendla však neexistuje jediný obecně uznávaný způsob, jak vymezit nebo provádět kvalitativní výzkum.⁸⁶ V typickém případě ale většinou kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. Otázky může modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat.⁸⁷ Jistou pružnost, flexibilitu a iterativnost kvalitativního výzkumu zmiňuje také Reichel; „*V kvalitativním výzkumu se jednotlivé etapy vzájemně prostupují. Pro kvalitativní výzkum je typické, že základní otázky jsou doplňovány a upravovány v průběhu zkoumání, během získávání informací a jejich analýzy.*“⁸⁸

Kvalitativní výzkum kombinuje jak induktivní, tak deduktivní postup. Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry.⁸⁹ Jako hlavní výhody kvalitativního výzkumu Hendl uvádí: „*získání hloubkového popisu a provádění podrobné komparace případů, sledování jejich vývoje, citlivé zohledňování kontextu, zkoumání fenoménu v přirozeném prostředí, dobrá reakce na místní situace a podmínky.*“⁹⁰ Naopak mezi jeho nevýhody řadí následující: „*výsledky představují sbírku subjektivních dojmů a jsou těžko replikovatelné a zobecnitelné, analýza i*

⁸⁵ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6. s. 40

⁸⁶ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9. s. 45

⁸⁷ Tamtéž, s. 46

⁸⁸ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6. s. 64

⁸⁹ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9. s. 46

⁹⁰ Tamtéž, s. 48-49

*sběr dat jsou často časově náročné, obtížnost v testování hypotéz a teorií stejně jako v provádění kvantitativních predikcí.*⁹¹

Sedláková kvalitativní výzkum definuje jako interpretativní. *„Podle interpretativních přístupů je realita průběžně vytvářena jednajícími individui, která v něm žijí a připisují mu významy. Takové přístupy zdůrazňují proměnlivý charakter fyzické existence sociální skutečnosti a závislost na jednajících aktérech.*“ Je tedy nutné zkoumat každý jev v návaznosti na vědomí jedinců, v němž se reprezentuje, nikoliv samostatně.⁹² Zjednodušeně řečeno, kvalitativní výzkum se soustředí na jednotlivé jevy, jedince či případy a snaží se o nich vypovídat co nejpodrobněji.⁹³ Proto kvalitativní výzkumy pracují s měkkými daty, jež mají zpravidla podobu dlouhých slovních výpovědí,⁹⁴ a jsou tak vhodné například i pro výzkum přepsaných rozhovorů.

2.3.2. Polostrukturované rozhovory

Polostrukturovaný rozhovor jinak také rozhovor pomocí návodu či částečně řízený se vyznačuje předem připraveným souborem otázek, který bude jeho předmětem, aniž by bylo striktně stanoveno jejich pořadí.⁹⁵ V závislosti na průběhu výzkumu tak výzkumník může pořadí jednotlivých otázek měnit, některé přidat a jiné zase naopak vynechat. Polostrukturovaný rozhovor stojí uprostřed na pomezí strukturovaného a nestrukturovaného a v zásadě kombinuje výhody a minimalizuje jejich nevýhody. *„Dalo by se říct, že určitá volnost se jeví jako vhodná k vytvoření přirozenějšího kontaktu tazatele s informantem. Na druhou stranu přece jen jistá, byť nevelká míra formalizace ulehčuje utřídění údajů a jejich případné vzájemné porovnávání.*“⁹⁶

Metodou polostrukturovaných rozhovorů se zabývá také Mišovič,⁹⁷ *„Polostrukturovaný rozhovor obsahuje připravené otázky, důsledně a systematicky směřující k identifikaci výzkumných témat pomocí příštích odpovědí.*“ Nejdůležitější jeho částí je podle Mišoviče jádro

⁹¹ Tamtéž, s. 48

⁹² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 48

⁹³ Tamtéž, s. 49

⁹⁴ Tamtéž, s. 51

⁹⁵ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6. s. 111

⁹⁶ Tamtéž, s. 112

⁹⁷ MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Slon, 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-285-2.

rozhovoru, které představuje schéma závazné pro výzkumníka. To se skládá z otázek, které je nezbytné probrat. Schéma rozhovorů může obsahovat připravená témata, od jejich vysoce formalizovaného až k relativně volnému uspořádání. Na toto jádro navazují další doplňující otázky, které vhodně rozšiřují původní záměr.⁹⁸ Mnohdy právě doplňující otázky rozvíjí podstatné souvislosti a dokážou odhalit významné a často skryté aspekty.

Stejně jako každá metoda i tato má své stinné stránky. Mišovič upozorňuje na možné problémy, které mohou při vedení polostrukturovaného rozhovoru nastat. Důležité je správné naformulování otázek, nastavení jejich optimálního počtu nebo vyvarování se odborným termínům či otázkám, které by potvrzovaly zamýšlené předpoklady autora. Při vedení rozhovoru je také žádoucí navázat s aktérem otevřený přístup, významnou roli hraje i dojem vytvořený samotným výzkumníkem.⁹⁹

Polostrukturované rozhovory jsou nicméně oblíbené zejména pro svou vysokou flexibilitu, dostupnost a pochopitelnost. Zkušenému výzkumníkovi umožňují měnit styl, rychlost a pořadí otázek, jež mají za úkol vyvolat dostatečně obsáhlé odpovědi účastníka.¹⁰⁰ V tomto ohledu je tedy varianta polostrukturovaného rozhovoru vcelku optimálním způsobem získávání dat a bývá v podobě různých drobných modifikací v kvalitativním zkoumání hojně využívána.¹⁰¹

2.4. Výzkumný soubor

Výzkumný soubor je tvořen výzkumnými jednotkami, pro které by měly platit naše závěry. Jako výzkumnou jednotku označujeme *vydělený, ohraničený objekt; nositele vybraného souboru proměnných, který chceme zkoumat*. Výzkumná jednotka může být například osoba, článek, novinový titulek nebo mediální organizace.¹⁰² V našem případě jsou takovými výzkumnými jednotkami všechny novinářky působící v celostátních českých médiích do 33 let věku.

⁹⁸ Tamtéž, s. 80

⁹⁹ Tamtéž, s. 106-111

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 80

¹⁰¹ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6, s. 112

¹⁰² SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9, s. 88

Pro účel tohoto výzkumu byl zvolen záměrný výběr. Záměrný výběr někdy také označován jako účelový, volíme v případě, chceme-li zkoumat jednotky s určitým úmyslem.¹⁰³ V tomto případě jsou kritéria pro výběr předem známá a nezávislá na výsledcích výzkumu.¹⁰⁴

Určila jsem si proto tři základní kritéria, která jsem považovala při výběru svých respondentek za důležitá:

1. Prvním kritériem bylo zkoumat české novinářky. Tedy česky mluvící, v České republice žijící a zároveň působící výhradně v českých médiích. Tuto podmínku jsem nastavila čistě pragmaticky; pro průběh výzkumu bylo jednodušší komunikovat s respondentkami české národnosti, a to zejména kvůli následnému přepisu rozhovorů.

2. Záměrem druhého kritéria bylo zkoumat novinářky, které působí v celostátních médiích. Výběr takových novinářek, které působí v celostátních médiích je podepřený rozhodnutím do výzkumu zahrnout z větší části novinářky, které jsou ve veřejné sféře dobře známé, zejména v té mediální. Převážná část z nich působí právě v médiích celostátního dosahu.

3. Jako třetí kritérium jsem si stanovila, aby všem zkoumaným novinářkám bylo do 33 let věku včetně, a to v době, kdy se rozhovory uskutečnily. Tato věková hranice se pojí s novinářským oceněním Novinářská křepelka, která se udílí mladým novinářům do věku 33 let.¹⁰⁵ Z tohoto důvodu jsem tuto věkovou hranici nastavila i při výběru svých respondentek. Pro toto kritérium jsem se současně rozhodla i na základě věkové blízkosti s potencionálními respondentkami.

Při výběru konkrétních respondentek jsem se také snažila, aby byl výzkumný soubor co nejvíce pestrý. Důležité pro mě bylo především najít novinářky působící v různých typech médiích, ať už v televizi, rozhlase nebo tisku. Stejně jako novinářky jak z oblasti zpravodajství, tak publicistiky. Zajímala mě také tematická skladba. Dalším požadavkem proto bylo, aby ve výzkumném souboru byly zastoupeny novinářky, které se věnují různorodým tématům, například od politiky až po kulturu. Dále jsem se zaměřila na věkové složení jednotlivých

¹⁰³ Tamtéž, s. 99

¹⁰⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9. s. 153

¹⁰⁵ Novinářská křepelka je ocenění udělované Českým literárním fondem mladým novinářům a novinářkám do věku 33 let za významný žurnalistický počin. Ocenění se předává každoročně vždy zpětně za předchozí rok a uděluje se od roku 1993.

respondentek. Přestože k sobě mají všechny vybrané novinářky věkově blízko, chtěla jsem, aby mezi nimi byly alespoň menší věkové rozdíly. A v ideálním případě také ty, které už mají děti.

2.5. Sběr dat

Výběr potencialních respondentek jsem předem dlouhodobě plánovala, většinu z nich jsem přitom znala z médií a věděla jsem, že by bylo vhodné je zařadit do svého výzkumu. Mnohem komplikovanější naopak bylo oslovení jednotlivých respondentek. Ze sedmi vybraných novinářek s rozhovorem souhlasily pouze čtyři. Ostatní buď nereagovaly, anebo odmítly. S některými jsem byla dokonce předběžně domluvená na termínu rozhovoru, přesto mi je nakonec nepotvrdily, anebo se na poslední chvíli omluvily. Rozhodla jsem se proto oslovit několik dalších novinářek, které by mé žádosti vyhověly a současně splňovaly potřebné podmínky pro výzkum této práce. Nakonec se mi podařilo uskutečnit rozhovory s dalšími třemi novinářkami. Celkem jsem tedy realizovala sedm rozhovorů.

Před konáním všech rozhovorů jsem si sestavila scénář s předem připravenými okruhy témat i otázkami, které jsem považovala za důležité probrat. Tato osnova mi posloužila jako opora k tomu, abych věděla, na které otázky a v jakém pořadí je vhodné se zeptat. Během rozhovorů jsem také využila možnosti doptat se na některé doplňující otázky, které se nabízely, v závislosti na jeho průběhu. To samozřejmě záleželo na přístupu jednotlivých respondentek. Některé byly ve svém vyprávění více otevřené, jiné byly zase naopak o něco stručnější. S každým dalším rozhovorem jsem tak lépe dokázala odhadnout například délku jeho trvání. Po prvním rozhovoru jsem totiž zjistila, že je až příliš obsáhlý a dlouhý. Na základě toho jsem se proto rozhodla některé otázky z výzkumu vyřadit.

Se dvěma respondentkami jsem se sešla osobně. Výběr místa, kde bude rozhovor probíhat jsem nechala na jejich rozhodnutí, šlo mi o to, aby se respondentky v tomto prostředí cítily co nejvíce komfortně. V obou případech tak rozhovor probíhal v kavárně. Další čtyři respondentky preferovaly kvůli pracovní vytíženosti online setkání. Rozhovory s nimi se odehrávaly pomocí videohovoru přes komunikační platformu Zoom. Rozhovor s jednou respondentkou se uskutečnil písemně. Rozhovory trvaly většinou okolo hodiny a půl, nejkratší rozhovor měl 60 minut, nejdelší 105 minut. V případě osobního setkání byly rozhovory zaznamenány na diktafon v mobilním telefonu. U online rozhovorů jsem si veškeré videohovory nahrávala a následně uložila do svého počítače. Všechny rozhovory byly zaznamenávány a nahrávány s předchozím souhlasem všech respondentek. V případě

písemného rozhovoru jsem předem připravené otázky odeslala respondentce, která mi poté obratem přeposlala své odpovědi nazpět.

Všechny rozhovory ve zvukové podobě jsem následně přepisovala v textovém editoru OpenScribe. Nespornou výhodou tohoto editoru je nastavení rychlosti přehrávání audio záznamů nebo přepisování získaných dat do textového pole přímo pod spuštěnou nahrávkou ve stejném vyskakovacím okně. Navíc se přepsaná data průběžně ukládají, takže se k nim lze kdykoliv zpětně vracet. Přepsané rozhovory jsem na závěr překopírovala do textového dokumentu, který je součástí přílohy této diplomové práce.

2.6. Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem rozumíme ty jednotky, které jsou skutečně zkoumány.¹⁰⁶ Při výběru zkoumaného vzorku je potřeba zohlednit i vnitřní strukturu cílové populace a podle toho zvolit vhodný postup výběru. Zpravidla jsou jednotky, které ji tvoří, vzájemně provázány. Jedná se o soubory s určitou mírou vnitřní integrity, mezi jejichž členy existují vzájemné vztahy a interakce.¹⁰⁷ Výzkumný vzorek této diplomové práce tvoří novinářky, které spojuje profesní kariéra v českých celostátních médiích a věk do 33 let.

Výzkumný vzorek se skládá z celkem 7 vybraných novinářek. Tento počet mi přijde adekvátní k naplnění cíle této práce i vzhledem k předpokládané obsáhlosti jednotlivých rozhovorů. Dvě novinářky působí v tištěných médiích, dvě v online tištěných médiích, jedna v televizi, jedna v online televizi a jedna v rozhlasu. Respondentky jsou ve věku od 27 do 33 let. Tři mají dítě.

Následně jednotlivé respondentky blíže představím:

2.6.1. Kristýna Guryčová

První novinářské zkušenosti posbírala v názorovém deníku Echo24, kde vypomáhala už během svých vysokoškolských studií. Vystudovala bohemistiku a mediální studia na Univerzitě Karlově. Od roku 2017 je součástí redakce zpravodajského serveru Českého rozhlasu

¹⁰⁶ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9. s. 86

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 91-92

iRozhlas.cz, věnuje se především domácí politice. V roce 2018 získala Novinářskou křepelku, ocenění pro mladé novináře do 33 let. V současné době je na mateřské dovolené.

2.6.2. Aneta Martínková

Absolvovala marketingovou komunikaci a PR a studium nových médiích na Univerzitě Karlově. Začínala na stáži v České televizi v redakci sociálních sítí, tam posléze zastávala nějaký čas redaktorskou pozici. Publikovala na hudebním webu frontman.cz, dlouhodobě také spolupracuje s hudebním magazínem Full Moon. Ve své práci se zaměřuje na kulturní témata, zejména hudbu. V roce 2019 obdržela hudební ocenění *Vinyla* za Objev roku, o rok později získala cenu *Jany „Apačky“ Grygarové* pro mladé hudební novináře. Je autorkou podcastové série *Území ozvěn* o současné české hudební scéně. Momentálně působí jako redaktorka publicistiky na Rádiu Wave.

2.6.3. Adéla Paclíková

S novinářinou začala v šestnácti letech v Mladé frontě Dnes. Nejdříve jako stážistka, poté už jako stálá redaktorka. Pokrývala hlavně kauzy spojené s dopravou a kriminalitou. Po několika letech odešla a nastoupila do České televize jako investigativní reportérka pořadu Reportéři ČT, kde působí doposud. V roce 2021 byla nominovaná na Novinářskou cenu v kategorii Nejlepší analyticko-investigativní příspěvek. O rok později tuto cenu společně s kolegou Ondřejem Golisem vyhrála za reportáž *“Ruská spojka”* o ruských špionážních postupech v Evropě a jejich důsledcích. Nově provází podcastem Reportéři ČT. Má malou dcerku.

2.6.4. Linda Bartošová

Vystudovala žurnalistiku na Univerzitě Karlově. Poprvé přišla do kontaktu s novinářinou v Pardubickém deníku, kam docházela na stáž ještě během studia na gymnáziu. Na vysoké škole pak nastoupila do České televize, kde působila celkem osm let. Nejdříve jen jako stážistka, později se stala redaktorkou zahraniční redakce. Následně moderovala pořad Horizont ČT24. Během několika posledních let v České televizi byla moderátorkou pořadu Interview ČT24 a Události, komentáře. Stala se také jednou z hlavních tváří zpravodajské relace

Události. V roce 2022 vydala knihu „*Novinářky*“ a nahrála podcast „*Kráska*“ na Rádiu Wave. Po odchodu z České televize začala v roce 2023 moderovat společně se Světlanou Witowskou diskusní pořad Spotlight na Aktuálně.cz. Je také autorkou nového podcastu *Safe space*.

2.6.5. Jolana Humpálová

Vystudovala žurnalistiku na Univerzitě Karlově, kde nyní pokračuje na magisterském studiu. Ve svých novinářských začátcích přispívala do magazínu Rock & Pop a hudebního magazínu Full Moon. Na vysoké škole absolvovala stáž v týdeníku Respekt. Následně nastoupila jako stážistka do redakce Seznam Zprávy, nakonec tam jako redaktorka zůstala více jak pět let. Věnovala se hlavně zahraničnímu zpravodajství. Provázela také podcastem Checkpoint. V současné době píše pro nezávislý server Voxpot. Nejčastěji podává reportáže z cest a sepisuje analýzy o zahraničním dění. Nově je autorkou podcastu *Puls*.

2.6.6. Adéla Karásková Skoupá

Novinařinu si poprvé vyzkoušela v Hospodářských novinách v rámci povinné praxe při studiu žurnalistiky a mediálních studií a sociální antropologie na Masarykově univerzitě. Po dokončení bakalářského studia v redakci novin zůstala jako stážistka, následně se stala redaktorkou domácí redakce. Zaměřovala se převážně na témata z oblasti vědy a životního prostředí. Psala také pro Aktuálně.cz. Od roku 2019 je součástí redakce Deníku N. Zabývá se vzděláváním, vědou, životním prostředím nebo sociální problematikou. V roce 2021 získala Novinářskou cenu za nejlepší rozhovor. Momentálně si plní své mateřské radosti.

2.6.7. Barbora Chaloupková

Vystudovala teritoriální studia na Univerzitě Karlově, má za sebou také studijní zkušenosti z Německa a USA. Začínala jako stážistka v týdeníku Respekt. Na chvíli si vyzkoušela i spolupráci se zpravodajským serverem Českého rozhlasu iRozhlas.cz. Nakonec se však zpět vrátila do Respektu, kde od roku 2020 působí jako stálá redaktorka. Nejčastěji informuje o zahraničních událostech nebo české politice. Provází také podcastem „*Americká kráska*“ zaměřeného na témata, která rezonují ve Spojených státech a je spoluautorkou podcastu „*Za humny*“ o politice a mezinárodním dění.

2.7. Analýza dat

Vzhledem k velkému množství sesbíraných dat jsem pro jejich snazší uspořádání zvolila tematickou analýzu. Přestože jsem měla předem vytvořené rámcové okruhy témat, tato analýza mi pomohla jednotlivá témata nejen lépe uspořádat, ale i pojmenovat. Díky tomu jsem také zjistila, že některá témata by měla dostat větší prostor, jiná se naopak jevila jako nadbytečná. Touto analytickou metodou se podrobněji zabývá australská psycholožka Virginia Braun a britská psycholožka Victorie Clarke.¹⁰⁸ Tematickou analýzu definují jako „*metodu pro identifikaci a analýzu vzorců v rámci kvalitativních dat s důrazem na teoretickou flexibilitu.*“ Teoreticky flexibilní znamená, že nevyžaduje kvůli proměnlivosti jazyka dodržování žádných konkrétních jazykových ani určitých významových rámců. Tematické analýze připisují jistou nezávislost, není potřebná teoretická znalost, a proto je vhodná i pro méně zkušené výzkumníky.¹⁰⁹

Braun a Clarke uvádějí šest základních fází, ze kterých se tematická analýza skládá. Jednotlivé fáze přitom není nutné dodržovat v předepsaném pořadí, podle nich je možné k dalšímu kroku přistoupit i bez splnění kroku předešlého. Všechny kroky tedy mezi sebou lze libovolně kombinovat a podle potřeby se k nim opětovně vracet.

Každou z těchto fází stručně popíšu.¹¹⁰

V první fázi dochází k samotnému seznámení se s daty. To zahrnuje opakované čtení, poslech audio nahrávek a sestavování prvotních poznámek. Přepsání a následné pročítání sesbíraných dat výzkumníkovi umožňuje lépe se ve své práci zorientovat. Druhá fáze zahrnuje kódování. Jedná se o analytický proces, kdy samotné kódy zachycují jak sémantické, tak koncepční čtení dat. Výzkumník systematicky zakóduje zajímavé charakteristiky napříč celou sadou dat a shromažďuje data relevantní pro každý kód. Tato fáze je ukončena shromážděním všech získaných kódů společně s relevantními výňatky z textů. Ve třetí fázi nastává hledání témat. Za téma považujeme ucelený a smysluplný vzorec dat, který je relevantní pro výzkumnou otázku. Vytváření témat je aktivní proces, který lze připodobnit ke kódování získaných kódů. Úkolem výzkumníka je pak tato témata konstruovat. Výsledkem je přiřazení veškerých kódů k relevantním tématům. Jde o proces shromažďování kódů do potencionálních témat a sbírání všech údajů relevantních pro každé potencionální téma. Čtvrtá fáze představuje

¹⁰⁸ Clarke, V. & Braun, V. (2013) Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. *The Psychologist*, 26 (2).

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 120-123

¹¹⁰ Tamtéž.

revizi témat. Výzkumník kontroluje, jestli témata fungují ve vztahu k jednotlivým kódům i celému souboru dat a vytváří tak tematickou mapu analýzy. V této fázi je podstatné, aby témata představovala smysluplný a přesvědčivý celek. Je možné se zaměřit na samotná témata, ale i na vztahy mezi nimi, popřípadě je dělit či spojovat. V páté fázi probíhá definování a pojmenování témat. Výzkumník provádí podrobnou analýzu u každého tématu a identifikuje jeho podstatu. Tady je důležité, aby se zeptal například na to, jaký příběh téma vypráví nebo jak téma zapadá do celkového kontextu. Vytváří tak stručné, ale zároveň výstižné pojmenování pro každé téma. V poslední fázi přichází na řadu sepsání závěrečné zprávy. Dochází k propojení analytického vyprávění a živých extraktů z dat. Výsledkem je sepsání koherentního příběhu o datech v kontextu s již existující literaturou.

Ve svém výzkumu jsem postupovala podobně. Některou fázi jsem uskutečnila v jiném pořadí, třetí a pátý krok jsem společně spojila. Nejdříve jsem přepsala veškeré nahrané audio záznamy. Následně jsem si všechny přepsané rozhovory přečetla a vytvořila si k nim krátké poznámky. Ke každé poznamenané informaci jsem se tak mohla kdykoliv zpětně vrátit, což mi umožnilo se v dalších krocích lépe zorientovat. Na základě přepsaných rozhovorů a přiřazených poznámek jsem nacházela relevantní témata a současně jsem je porovnávala s tématy, která už jsem měla předem rámcově vytvořená. Cílem tohoto kroku bylo pojmenovat, identifikovat a uspořádat data do ucelených a smysluplných témat, která se budou shodovat s předmětem tohoto výzkumu. V další fázi jsem všechna vytvořená témata zkontrolovala a případně je dodatečně upravila tak, aby přesvědčivě fungovala vzhledem k cílům této práce. Výsledkem bylo sepsání podrobné analýzy, kterou tvoří interpretovaná data z realizovaných rozhovorů, doplněná o autentické výpovědi všech respondentek.

2.8. Limity výzkumu

Na tomto místě bych chtěla zmínit i možné limity, které v průběhu výzkumu nastaly. S jedním z nich jsem se potýkala hned na začátku, a to při oslovování respondentek. Jak už jsem uvedla výše, tak některé respondentky na mou žádost zúčastnit se rozhovoru vůbec nereagovaly, anebo ji odmítly. S některými jsem byla dokonce předběžně domluvená na termínu konání rozhovoru, nakonec mi jej ale nepotvrdily, anebo se na poslední chvíli omluvily. Z tohoto důvodu jsem tak musela hledat další respondentky, které by mé žádosti vyhověly a současně by splňovaly podmínky potřebné pro výzkum této práce.¹¹¹ Nastalá situace mě tak

¹¹¹ s. 27-28

přiváděla do nejistoty, jestli počítat s už předem domluvenými rozhovory a doufat, že se opravdu uskuteční, nebo raději hledat další respondentky pro případ, že by k této situaci znovu došlo. Tato skutečnost mi mou práci navíc značně komplikovala, zejména časově, protože jsem byla vázaná na spolupráci s potencionálními respondentkami a bez provedených rozhovorů jsem nemohla dále postupovat ve své práci.

Další problém nastal v případě nahrávání některých rozhovorů. Pokud rozhovor probíhal osobně, konkrétně v kavárně, docházelo vlivem okolních ruchů k neúplnému porozumění určitých slov. Při prepisování rozhovorů jsem tak některé respondentky dodatečně kontaktovala, aby mi upřesnily, co měly konkrétně na mysli. V případě rozhovorů online zase občas docházelo k výpadkům signálu, některé úseky proto byly kvůli tomu přerušované, někde dokonce vypadla i celá slova. Opět jsem se tak musela doptat svých respondentek na upřesnění kvůli tomu, aby sdělení nebyla zkreslená nebo vytržená z kontextu. Díky jejich ochotně se to nicméně nakonec podařilo.

Dále bych chtěla poznamenat některé nedostatky spojené s délkou trvání rozhovoru. Po prvním provedeném rozhovoru jsem totiž zjistila, že je až příliš dlouhý. Tento rozhovor trval skoro dvě hodiny, dokonce jsem se svojí respondentkou nestihla všechny otázky probrat. Na základě toho jsem usoudila, že by bylo vhodné některé okruhy otázek z výzkumu vyřadit. Rozhodla jsem se tak zejména proto, aby délka rozhovoru byla pro mé respondentky časově přijatelná a také kvůli následnému prepisování dat. Z výzkumu jsem tedy vyřadila ty okruhy otázek, které jsem považovala za méně důležité vzhledem k cílům této práce. Vyřazení těchto okruhů otázek se však nakonec pro mou práci ukázalo jako přínosné, neboť jsem ponechala jen ty, které jednoznačně směřovaly k hlavnímu tématu této práce a nebyly mezi nimi žádné, které se posléze jevily jako nadbytečné.

V neposlední řadě bych chtěla zmínit jeden z faktorů, který nastal v průběhu analýzy dat. Kvůli citlivosti některých výpovědí a příliš osobnímu vyjádření respondentek v jednom z podokruhů, jsem se tento podokruh rozhodla do analýzy nezahrnovat. Jednalo se konkrétně o podokruh pojmenovaný jako „*Obavy a strachy spojené s výkonem novinářské profese.*“ Dalším důvodem bylo také to, že jsem měla sesbíraného materiálu dostatek a analýza by tak byla až příliš obsáhlá.

3. ANALYTICKÁ ČÁST

Následující část této diplomové práce se zaměří na analýzu výsledků, ke kterým jsem v průběhu výzkumu dospěla. Předkládá odpovědi na výzkumné otázky potřebné pro naplnění cíle této diplomové práce, které jsem si před samotným výzkumem stanovila. Analytická část je rozdělena do tří hlavních okruhů, které se dále sestávají z několika dílčích podokruhů.

První okruh je zaměřený na cestu k novinářskému povolání vybraných novinářek k jejich profesi. Součástí bylo také zjistit, jaké okolnosti jim na této cestě předcházely. Okruh je rozdělený do celkem čtyř podokruhů; (1) *Profesní a osobnostní prvek vybraných novinářek*, (2) „*Budu novinářka...*“, (3) *Záliby a aktivity související s novinářskou profesí*, (4) *První kroky k novinářskému povolání a vstup do médií*. Celý tento okruh odpovídá na hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce.

Druhý okruh je zaměřený na to, proč se vybrané novinářky rozhodly pro výběr této profese a co je k tomuto rozhodnutí motivovalo. Okruh je rozdělený do čtyř podokruhů; (1) *Důvody a podněty pro to stát se novinářkou*, (2) *Profesní představy, úvahy a očekávání*, (3) *Reakce okolí na volbu novinářského povolání*, (4) *Vzor a inspirace v žurnalistice*. Celý tento okruh navazuje na první okruh, předkládá jeho souvislosti a odpovídá na vedlejší výzkumnou otázku této diplomové práce.

Třetí okruh předkládá zpětné hodnocení své dosavadní profesní cesty vybraných novinářek a na základě toho také doporučení budoucím novinářkám z jejich vlastních zkušeností. Okruh je rozdělený do tří podokruhů; (1) *Faktor sebereflexe*, (2) *Zpětná vazba*, (3) *Zkušenostní faktor*. Celý tento závěrečný okruh reflektuje dosavadní působení v médiích vybraných novinářek na podepřený jejich profesními i osobními zkušenostmi a současně odpovídá na druhou vedlejší výzkumnou otázku této diplomové práce.

3.1. Cesta k novinářskému povolání

První okruh se zaměřuje na samotnou cestu vybraných novinářek k jejich profesi. Součástí toho je také zjistit, jaké okolnosti jim na této cestě předcházely. Pro lepší orientaci a podrobnější analýzu výsledků je okruh rozdělený do čtyř podokruhů.

První podokruh se zabývá užším pohledem na vybrané novinářky. Zajímají mě nejen jejich profesní představy, které měly v dětství a dospívání, ale také jejich osobnostní vlastnosti. Tento podokruh pojmenovaný jako „*Profesní a osobnostní prvek vybraných novinářek*“ má za úkol zjistit, jestli se jejich tehdejší profesní představy shodují s tím, čemu se věnují dnes a také to, jestli všechny zpovídané novinářky spojují určité povahové vlastnosti, které je dovedly k výběru novinářské profese. Druhý podokruh nazvaný jako „*Budu novinářka*“ se zaměřuje na jejich rozhodnutí stát se novinářkou. Měl by přinést odpovědi na otázky, kdy vybrané novinářky začaly poprvé přemýšlet o této profesi a jestli byla novinařina jejich vysněným povoláním. Třetí podokruh se věnuje zálibám a aktivitám, které jsou spojeny s novinářskou profesí. V tomto podokruhu „*Záliby a aktivity spojené s novinářskou profesí*“ je důležité zjistit, jestli už tehdy měly vybrané novinářky nějaké zálibení v tomto povolání a jestli se před svou novinářskou kariérou věnovaly nějakým aktivitám, které by souvisely s touto profesí. Čtvrtý podokruh se pak orientuje na jejich samotnou cestu k novinářskému povolání a vstup do médií, ve kterém je důležité popsat, jaká byla jejich cesta k novinářskému povolání a co přitom považují za klíčové, jestli vnímají nějaký zlomový okamžik nebo zaznamenaly určitý zásadní moment na této cestě. Podstatné je také přijít na to, jak se vybrané novinářky ocitly v médiích.

Celý tento okruh je stěžejní pro naplnění hlavního cíle této diplomové práce.

3.1.1. Profesní a osobnostní prvek vybraných novinářek

„Představovala jsem si, že budu spisovatelka a podobně jako J. K. Rowling napíšu nějaký celosvětový hit. No a kdyby tady to neklaplo, tak jsem plánovala, že si najdu nějaké místo v knihovně, kde teda právě budu mít jako pochopitelně dost času na čtení.“¹¹² Vzpomíná Kristýna na to, čím se chtěla v dětství stát. Přivedla ji k tomu velká záliba ve čtení knih, nejvíce si ji získaly ty o Harrym Potterovi.

¹¹² Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 1

Aneta chtěla být zpěvačkou, nebo spisovatelkou. Obě tyto profese se svým způsobem spojily v to, čemu se momentálně věnuje: „*Nakonec z toho vykrytalizovaly věci, který dělám, takže to je fajn.*“¹¹³

Adéla P. si přála být architektka. Zanedlouho ale zjistila, že kvůli slabině v kreslení a nedostatečné oblibě v matematice, toto rozhodnutí nepřicházelo v úvahu.

Lindy dětským ničím nepodloženým snem bylo stát se cukrářkou. Stejně tak se chtěla pohybovat v hudbě, lákal ji zpěv a tanec. Nakonec však sebekriticky uznala, že její talent není nějak nadprůměrný a vydala se cestou, která v ní byla už od malička, a to jakási snaha o zpracovávání příběhů a informací: „*Když jsem rostla a rostla, tak jsem si uvědomila, že novinářina by mohl být ten prostor kde spojím to, že hrozně ráda čtu, tak nějak mi přirozeně jde a baví čeština a že se zajímám o svět.*“¹¹⁴

Jolana chtěla být spisovatelka a vědkyně. Mezitím také přemýšlela nad profesí právničky a herečky. Nicméně už ve třetí třídě na základní škole se začala věnovat psaní. V té době přišla na to, že je to činnost, která ji opravdu baví.

Adéla K. S. často hledala vzory ve svém okolí, proto nejdřív chtěla být právnička stejně jako její otec a sestra. „*Postupně jsem si začala uvědomovat, asi už na střední nebo možná ještě dřív, třeba na základce nebo na víceletém gymnáziu, že mě hodně baví psaní a že to je taková nějaká věc, ke které tihnu.*“¹¹⁵ Velký podíl na tom podle ní měla i pozitivní zpětná vazba od vyučujících.

Barbora dlouho nevěděla, jakým směrem se vydat. Následně vzpomíná, že ji lákalo být policistkou, která jezdila na koni.

Přestože je každá jiná, vyrůstaly v odlišném prostředí a vycházely z rozdílných zkušeností, tak všechny zpovídáné novinářky spojovaly v dětství a dospívání určité povahové vlastnosti. Kristýna by se kromě toho, že byla velmi učenlivá popsala jako přátelská, otevřená a zdravě sebevědomá. Zároveň však dodává, že byla vždy tak trochu nedochvilná, nerozhodná až vznětlivá. Vzhledem k náročné profesi však poznamenává, že si v současné době dopřává více času na péči o duševní zdraví, kromě meditace zmiňuje třeba cvičení; „*Například pravidelně cvičím, což si myslím, že je pro tu práci velmi důležitý, protože to skvěle funguje na odbourávání stresu, který prostě v té práci je, zejména vlastně v tom denním zpravodajství.*“¹¹⁶

¹¹³ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 13

¹¹⁴ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 31

¹¹⁵ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 48

¹¹⁶ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 1

Aneta o sobě tvrdí, že společně se zvědavostí byla také hodně hloubavá a nadšená do věcí. Na druhou stranu vždy tak trochu bojovala s úzkostmi, které ji do jisté doby omezovaly i ve své práci. „*Kdybych třeba měla říct něco, co se vztahuje k tý novinářině, co se týče nějakýho osobního nastavení nebo osobní proměny, tak si myslím, že pojmenovat svůj psychický problém a začít v terapii hledat nějaký nástroje, tak mi určitě strašně pomohlo.*“¹¹⁷ Přesto se ale snažila kvůli velkému tlaku běžnému redakčnímu provozu vyhnout, a tak si nakonec zvolila takovou cestu, která ji vyhovuje mnohem více.

Adéla P. by se kromě cílevědomosti a vytrvalosti charakterizovala jako zvědavé dítě se zájmem o okolní věci. Uznává, že ji její povahové vlastnosti pomáhají také v novinářské profesi. Zároveň se ale trochu považuje za perfekcionistku, perfekcionismus je podle ní jedna z důležitých vlastností, kterou by novinářka měla mít. „*Nemůžete tu práci odfláknout. Když odfláknete ověřování informace, tak jste v háji. Když vydáte něco, co je nedej bože nepravda, tak to je fakt špatný. Neumím si představit, dělat to jinak.*“¹¹⁸ Nicméně podotýká, že být pokorný, přemýšlet sám nad sebou a dělat novinářinu především pro lidi, je nezbytnou součástí tohoto povolání.

Linda má v sobě dvě polohy, které se ji drží už od dětství, a to ryze introvertní, anebo hodně extrovertní. Zpětně se vidí jako introvertní dítě, které rádo četlo knihy; „*Jsou příběhy, kdy jsme s rodinou jeli do obchodního centra a máma se sestrou nakupovaly a já jsem tam někde v rohu seděla v obchodě a četla jsem si knížku až mě musely hledat mezi regály.*“¹¹⁹ V období dospívání se pak začala zajímat i o jiné věci a už byla mnohem víc extrovertní. Teď se popisuje jako kombinace obojího. Na otázku, jestli to pro ni není v médiích náročnější, když je částečně introvert odpovídá, že je pro ni spíš náročné přijít do cizího prostředí, ve kterém musí nasadit 'masku,' přestože ji je to ale osobně velmi nepříjemné. „*Nicméně člověk občas musí, protože média jsou v něčem dost nelítostný a nekompromisní prostředí, plný rivality, soutěživosti a nemůžete věřit úplně každému.*“¹²⁰

Jolany dětství a dospívání by se dalo rozdělit do dvou období; v tom prvním měla spoustu koníčků a zálib. Současně se však nedokázala najít v širším kolektivu vrstevníků a trávila čas raději o samotě: „*Do těch třinácti jsem hodně četla a psala. Žila si ve svém světě. Milovala jsem Harryho Pottera, stejně jako spoustu jiných dětí a tím jsem dost žila. Zároveň*

¹¹⁷ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 13

¹¹⁸ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 27

¹¹⁹ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 31

¹²⁰ Tamtéž, s. 32

jsem tancovala a hrála na housle. ¹²¹ V tom druhém období, od třinácti let naopak začala vyhledávat pozornost lidí a začala žít, jak říká, víc společensky.

Adéla K. S. byla v dětství velmi aktivní, nesoustředila se pouze na jednu oblast, ale bavilo ji hned několik věcí. Navštěvovala různé zájmové kroužky, nejvíce si oblíbila skautský oddíl. Dále uznává, na sebe měla v dětství a dospívání vysoké nároky co se týče povinností, na kamarády a zábavu si ale čas našla: *„Takže něco mezi takovým flákačem a šprtem. Něco přesně na půli cesty. V tomhle si myslím, že i ta novinářina byla taková jasná volba, protože to je taky hodně pestrá profese. Já už jsem vlastně byla v tom dětství a dospívání zvyklá na to, že pořád lítám od jedné věci ke druhé a v té novinářině to tak taky je. Člověk není ponořený jen do jednoho tématu.*“¹²²

Barbora byla cílevědomá, ale přitom ne moc sebevědomá. Vzpomíná, že měla velkou vůli, nicméně bez jasné představy, k čemu ji upnout. Mimo jiné zdůrazňuje, že milovala knihy a měla znal pro veřejné věci. Zároveň ale přiznává, že ji přepadaly obavy z toho, co si o ni budou myslet ostatní.

Na základě všech těchto povahových vlastností začaly zpovídané novinářky přemýšlet o novinářské profesi.

3.1.2. „Budu novinářka...“

Kristýna začala poprvé přemýšlet o profesi novinářky až na vysoké škole. *„Já jsem si vlastně původně vyloženě na žurnalistiku moc nevěřila a knížky mi byly stejně o něco bližší.*“¹²³ Právě z tohoto důvodů nejdříve vystudovala český jazyk a literaturu, na magisterském studiu ale dala šanci mediálním studiím s tím, že chce zkusit novinářinu, a tam se nakonec našla. Kristýna k novinářině vždy tak trochu směřovala, takže by se dalo říct, že to byl vlastně její sen. *„Později jsem si pohrávala s myšlenkou, že bych třeba mohla být televizní reportérka nebo moderátorka. Ale to, že bych měla být vyloženě psací redaktorka, to si myslím, že vykrystalizovalo až někdy na té vysoké škole.*“¹²⁴

Anetu napadla myšlenka zvolit si novinářinu jako povolání na konci střední školy, kdy začala přemýšlet nad tím, jakým směrem se vydat na vysokou školu. Přesto ale neměla jasné

¹²¹ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 40

¹²² Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 50

¹²³ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 1

¹²⁴ Tamtéž.

představy o tom, čemu přesně by se chtěla věnovat. Dodává, že se k novinářině dostala skrze psaní a hudbu, dvě věci, které ji vždy zajímaly. „Přišlo mi, že ta novinářská práce je dobrý outlet k tomu, se nějak vyjadřovat k jiným věcem, který mě zajímají.“¹²⁵ Stát se novinářkou, Anetiným snem vyloženě nebylo, souhlasí s tím, že k tomu přišla víceméně spontánně.

Adélu P. začala novinářina zajímat v patnácti letech, o rok později už začala vnímat, že to bude její profese. Novinářské povolání si tehdy vysnila. Přesto ale směřovala trochu jinam, než kam se nakonec dostala. „Mě zajímala politika, takže jsem chtěla dělat politickou reportérku. Hrozně se mi líbila práce Vaška Dolejšího, který to dodneška dělá v Seznamu. A chtěla jsem to dělat jako on, protože se mi hrozně líbily ty jeho analýzy, který tam psal.“¹²⁶

Linda začala uvažovat o novinářské profesi na gymnáziu, zhruba v šestnácti nebo sedmnácti letech. Upřesňuje, že jelikož pochází z malého města, tak kolem sebe neměla žádné intelektuální či profesní vzory. „Já jsem na to vyloženě přišla tak nějak sama na tý škole a tím co mě bavilo a zajímalo.“¹²⁷ V momentě, kdy si poprvé definovala, že se chce stát novinářkou, si za tím jednoznačně šla. „Pamatuju si, že jsem každý víkend v sobotu, třeba v sedm ráno dojížděla autobusem do Hradce Králové na nějaký přípravný kurz na žurnalistiku. Což mi zpětně přijde, že jsem musela být asi hodně odevzdaná tomu smu.“¹²⁸

Jolaně se prvotní myšlenka o novinářské profesi zrodila v devíti letech: „Když jsem zjistila, že mě baví psát a dostala jsem nějaký osobní ujištění, že mi to nějakým způsobem jde.“¹²⁹ Jako svůj sen by novinářinu sice nazvala, na druhou stranu; „nebyl to sen, se kterým bych každý den usínala a říkala si: 'jednou budu ta slavná novinářka', to není ani teď. Ale rozhodně to bylo něco, co mě baví a co chci dělat.“¹³⁰

Adéla K. S. si přesně nevybavuje, kdy o novinářském povolání začala poprvé přemýšlet. Domnívá se, že to mohlo být na víceletém gymnáziu, odhaduje kolem patnácti let. „Musím říct, že to bylo mým snem, když to řeknu takhle zjednodušeně a klišovitě.“¹³¹

Barboru napadlo, že by mohla být novinářkou asi ve třetím nebo čtvrtém ročníku na gymnáziu. Jednoduše se to nabízelo, protože ráda psala. Žádný jiný důvod k tomu ale prý

¹²⁵ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 13

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 31

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 39

¹³⁰ Tamtéž.

¹³¹ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 48

neměla. „*Mým snem bylo být Madeleine Albright, která novinářinu chvíli neúspěšně zkoušela, a pak šla do politiky a mezinárodních vztahů.*“¹³²

3.1.3. Záliby a aktivity související s novinářskou profesí

Kristýna vždy ráda sledovala zprávy, zajímala se o aktuální dění a pravidelně četla tištěná média. Vzpomíná také na svá školní léta, kdy chodila na různé zájmové kroužky, ve kterých si vyzkoušela některé už tak trochu žurnalistické úkoly: „*Na základce jsem navštěvovala filmový kroužek, kde jsme dělali různé reportáže, ankety s lidmi na ulici, rozhovory... Tak to byla věc, která mě hodně bavila, protože pak jsme si to i sami zpracovávali, střihali.*“¹³³ Na gymnáziu se pak účastnila literárního kroužku, ve kterém psala kritiky, recenze a rozborů knih. Vyloženě redakční zkušenost jako taková přišla až na vysoké škole, kde přispívala do školního časopisu Sociál, tam začala psát svoje první větší texty.

Aneta byla hodně aktivní v psaní, například přispívala na školní web, na základní škole dokonce založila školní časopis. Mimo jiné zmiňuje, že její oblíbenou moderátorkou byla Daniela Písařovicová, kterou ráda sledovala. Také ji bavila audiovizuální tvorba, vzpomíná, že kdysi točila i videa. „*Takže mě ty média vždycky bavily jako nějaký takový celek, ne že bych se vyloženě soustředila jenom na jednu oblast. Pro mě bylo nějaký téma asi jako prozkoumávání možností, dejme tomu, nějaký exprese.*“¹³⁴ Později publikovala články na hudebním magazínu Full Moon a hudebním webu frontman.cz.

Adéla P. vzpomíná na svoje dětství, kdy sledovala a napodobovala svou oblíbenou moderátorku; „*Tak jako dítě jsem samozřejmě milovala Evu Jurinovou, to je pravda. To jsem si vybavila z úplného dětství, někdy v těch devadesátkách. Televize Nova byla tehdy na vzestupu, tak to jsem si hrála na Evu Jurinovou.*“¹³⁵ Později kromě toho, že navštěvovala novinářský kroužek ve škole, tak také psala do školního časopisu. Následně chodila do mládežnického klubu zaměřeného na novinářské dovednosti Junior Pres, kde si vyzkoušela práci s psaním časopisu, dětskou televizí nebo rádiem. Byla také součástí Sdružení amatérských novinářů, ve kterém se naučila novinářské základy.

¹³² Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková, s. 59

¹³³ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 2

¹³⁴ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 14

¹³⁵ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 22

Linda nad televizní žurnalistikou ze začátku vůbec nepřemýšlela. „*Až do prváku na žurnalistice, kdy jsem začala studovat audiovizuální specializaci, tak to u mě začalo a současně jsem objevila ČT24. To mi přišlo hrozně cool a chtěla jsem být jako ty ženy tam.*“¹³⁶ V dětství a dospívání ji nejvíc bavilo si vytvářet příběhy v hlavě i na papíře a psaní slohů. Vzpomíná, že nikdy ji nedělalo problém napsat sloh a jít ho přečíst před třídu, přestože je to věc, ze které má spousta dětí obavy, pro ni to bylo extrémně přirozené. Tam se podle ní začaly poprvé projevovat náznaky toho, čemu se aktivně věnuje dodnes v novinářském řemeslu. Na základní škole se účastnila recitačních soutěží, navštěvovala také dramatický kroužek.

Jolanin zájem o psaní se ukázal poměrně brzy. Už v dětství si psala různé povídky, některé posílala i do soutěží a občas se jí dokonce podařilo vyhrát. Na základní škole přispívala do školního časopisu, navštěvovala také seminář tvůrčího psaní. „*Tam jsem začala psát, a tak nějak si myslím, že v tu chvíli se zformoval základní zájem o psaní, který se netýká jenom fikce a začala jsem zjišťovat, že existují práce jako je novinářina.*“¹³⁷ V patnácti letech začala publikovat na jednom nejmenovaném lifestyleovém serveru. Psala i pro Rock & Pop magazín a hudební magazín Full Moon.

Adéla K. S. v období dospívání s rozvojem internetu objevila autorské psaní. Ráda psala básně, některé své výtvořky dokonce publikovala i na jedné z webových literárních stránek: „*To byla nějaká taková literární stránka, myslím, že se to jmenovalo Epika, kde si lidi porovnávali svoje výtvořky a mohli si je různě komentovat. Teď když ty básničky zpětně čtu, tak asi nejsou zase tak kvalitní, ale zase na druhou stranu mám pocit, že to není až taková bída, na to že mi bylo čtrnáct.*“¹³⁸ Vzpomíná také, že psala pro místní městský zpravodaj. Na gymnáziu přispívala do školního časopisu, účastnila se literárních soutěží a spolupracovala na internetovém studentském rádiu. Podílela se na psaní pro skautský časopis, pomáhala také editovat celorepublikový časopis Skauting. Na dětských táborech zase spoluvytvářela televizi pro děti. „*Takže od toho psaní básniček do šuplíku a postupně na nějaký literární stránky, jsem se dostala k té práci v kolektivu a dělání společných časopisů a novin.*“¹³⁹ Na vysoké škole využívala možnosti angažovat se v různých spolcích jako byl třeba časopis Halas nebo Rádio R.

¹³⁶ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 32

¹³⁷ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 39

¹³⁸ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 50

¹³⁹ Tamtéž.

Barbora psala scénáře třídních divadelních vystoupení a během studia na gymnáziu přispívala do školního časopisu.

3.1.4. První kroky k novinářskému povolání a vstup do médií

Samotná cesta k novinářskému povolání i následný vstup do médií byl pro každou novinářku v něčem stěžejní. Pro Kristýnu byl zlomový okamžik, když získala příležitost spolupracovat s redakcí zpravodajského serveru Echo24. Tenkrát ještě na magisterském studiu na vysoké škole přišla na přednášku Kamila Klausová¹⁴⁰ a sháněla studenty na výpomoc. *„Tehdy jsem to vnímala jako velkou šanci a že je to pro mě hodně důležitý. Nakonec to klaplo, protože tím, že nabírali novou směru, tak potřebovali těch lidí víc. [...] Nevím, jak se Echo vnímá dneska, ale tenkrát to byl velmi prestižní projekt.“*¹⁴¹ Nejdříve začínala na směně, pak v redakci zůstala jako stálá redaktorka. *„To víceméně odstartovalo mojí novinářskou kariéru, tam mi dali šanci a naučili mě nějakým základům, věnovali se mi a za to já jsem velmi vděčná.“*¹⁴² V současné době je Kristýna součástí domácí redakce zpravodajského serveru Českého rozhlasu iRozhlas.cz.

Aneta považuje za klíčové uvědomění si, že novinářská profese pro ni má smysl. Svou cestu k novinářskému povolání by jednoduše popsala jako rozmanitou. Poprvé se ocitla v médiích při magisterském studiu na vysoké škole v České televizi díky programu ČT START, tam po ukončení stáže působila v redakci sociálních sítí na poloviční úvazek jako redaktorka. Momentálně zastává pozice redaktorky publicistiky na Rádiu Wave. Tam se dostala přes doporučení a výběrové řízení. *„Já jsem tou dobou hledala práci a chtěla jsem pokračovat v médiích. Zároveň jsem ale nechtěla do redakce, kde budu dělat robota, a takových redakcí jako je Rádio Wave je málo. Nejvíce se mi na tom líbila právě ta volnost.“*¹⁴³

Adéla P. by svou cestu k novinářskému povolání stručně vystihla jako zajímavou. Z jejího pohledu byla samotná cesta, jak se k novinářině dostat snadná, ale udržet se v médiích a stát se plnohodnotným redaktorem, bylo podle ní velmi náročné. První příležitost dostala v Mladé frontě Dnes, kam chodila na brigádu ještě při středoškolských studiích. Nejdříve vypomáhala přes léto, poté už do redakce docházela na pár hodin třikrát týdně. *„Psala jsem takový ty kratšasy, pak postupně nějaký dvojáky, něco jsem obvolávala. Nebo taky přes léto se*

¹⁴⁰ Kamila Klausová je editorka názorového deníku Echo24. Dříve působila v Lidových novinách.

¹⁴¹ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 3

¹⁴² Tamtéž, s. 5

¹⁴³ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 16

dělala pylový zpravodajství. Potom jsem dělala různé věci na lokálních stránkách, dřív to bylo v pražský příloze, například rubrika 'Lidé od vedle'.¹⁴⁴ Po několikaletém působení v Mladé frontě Dnes získala místo stálé redaktorky v domácí redakci pražské přílohy. Za zásadní moment vnímá, když začala psát dopravu: „*Tehdy to bylo v roce 2011, začala taková obrovitánská kauza kolem Pražského dopravního podniku, která se týkala Iva Rittiga, což byla taková šedá eminence v Praze. A tam se řešilo, jestli v tom dopravním podniku probíhali nějaký nekalosti. Tím, že já jsem dělala ten dopravní podnik, tak jsem vlastně začala dělat i tady tu kauzu a tam to vlastně pro mě byla obrovitánská škola v mnoha věcech. To byl takový začátek toho, proč jsem začala dělat tu investigativu.*“¹⁴⁵ Po prvních zkušenostech v Mladé frontě přišla nabídka do České televize. Dnes je součástí týmu investigativního pořadu Reportéři ČT.

Pro Lindu byl zásadní okamžik ten, když si uvědomila, že žurnalistika je pro ni ta správná volba. „*Možná zásadní byl pro mě den otevřených dveří, kdy jsem jela vlakem z Pardubic do Prahy na žurnalistiku a říkala jsem si: 'jo, tady fakt chci studovat a tohle chci dělat!'* To si pamatuju, že byl fakt takový moment, kdy jsem si řekla: 'jo, tohle je fakt moje cesta.'“¹⁴⁶ Poprvé se do médií dostala díky stáži v Pardubickém deníku, kam docházela ještě při studiu na gymnáziu. Ve druhém ročníku na vysoké škole pak nastoupila na stáž do České televize, tam nakonec zůstala dlouhých osm let. Nejdříve pracovala v zahraniční redakci, moderovala například pořad Horizont ČT24. V posledních letech svého působení v České televizi moderovala pořad Interview ČT24 a Události, komentáře. Stala se také jednou z hlavních tváří zpravodajské relace Události. Po roce kreativního volna, ve kterém vydala knihu a natočila podcast ve spolupráci s Rádiem Wave ji můžeme vidat na Aktuálně.cz v novém diskusním pořadu Spotlight, který moderuje se Světlanou Witowskou.

Jolany zásadní moment přišel ve chvíli, kdy si podala přihlášku na žurnalistiku do Prahy, kam ji následně přijali. Sama ale přiznává, že její představy o škole byly nakonec trochu jiné. Díky tomu se například dozvěděla, jak novinářina ve skutečnosti vypadá, což pro ni bylo zásadní v rozhodnutí, jestli je to profese, kterou by chtěla vykonávat. Jolana na vysoké škole absolvovala stáž v týdeníku Respekt, to byla také její první zkušenost v médiích. Zanedlouho poté získala příležitost v Seznam Zprávách: „*Zrovna v tom mém ročníku, když jsem byla ve druháku nebo ve třetáku na vysoké škole, tak Seznam Zprávy začínaly a potřebovali lidi na*

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 25

¹⁴⁶ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 35

směnu. Naše garantka oboru Barbora Osvaldová se znala se šéfredaktorem Jirkou Kubíkem¹⁴⁷ a domluvili se, že lidi z jednoho semináře jeden po druhém půjdeme na stáž na jeden den do Seznam Zpráv, který nově vznikly a dostaneme za to kredity. Pár z nás si tam nechali a já jsem tam nakonec zůstala.“¹⁴⁸ Nejdříve začínala na směně jako elévka, nakonec tam zůstala jako stálá redaktorka více jak pět let. Nejčastěji psala o zahraničním dění, provázela také podcastem Checkpoint. V současné době píše pro nezávislý server Voxpot.¹⁴⁹

Adéla K. S. považuje za zlomové, když se dostala na žurnalistiku do Brna. Už na střední škole ji žurnalistika lákala, na vysoké ji pak doslova nadchla. „*Takže jsem byla fakt šťastná, že si můžu vyzkoušet i jak ta profese vypadá a funguje, že se o ní můžu něco naučit.*“¹⁵⁰ Dalším zlomovým bodem pro ni byla povinná studijní tříměsíční praxe v Hospodářských novinách, což byla zároveň její první redakční zkušenost a díky tomu se také dostala do médií. Zmiňuje například, že ji hodně pomáhala podpora od kolegů, kteří ji dávali podněty na témata ke zpracování a pečlivě editovali její články. Po pěti letech strávených v Hospodářských novinách přešla do Deníku N, kde působí doposud.¹⁵¹

Pro Barboru byla klíčová stáž v týdeníku Respekt. Tam poprvé přišla na to, jak vzrušující novinařina může být. Velkou roli podle ní hrál i novinářský kolektiv, který byl pro ni velmi inspirativní. Tam docházela zhruba tři čtvrtě roku v rámci neplacené stáže, kterou si pak několikrát prodloužila. Po studijním pobytu v USA se poohlížela po alespoň částečně placené pozici v médiích. Jedinou nabídku, kterou tehdy našla, byla juniorní pozice pro web Českého rozhlasu. Nabídku sice přijala, přesto ale spokojená nebyla: „*Viceméně rok a půl jsem kopírovala texty od jiných novinářů a dělala jim servis. Po magisterských státnicích jsem přemýšlela, co dál, protože tento typ novinařiny mě bytostně nenaplňoval. Možná bych definitivně odešla z oboru, nicméně shodou okolností přišla nabídka z Respektu nejdřív na rok, pak už na dobu neurčitou.*“¹⁵²

¹⁴⁷ Jiří Kubík je český investigativní novinář, který dříve působil v Mladé frontě Dnes. V současné době je šéfredaktorem zpravodajského portálu Seznam Zprávy.

¹⁴⁸ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 40-41

¹⁴⁹ Voxpot je nezávislý internetový server zaměřený na zahraniční zpravodajství. Nejčastěji přináší rozsáhlé analýzy a reportáže ze zahraničí.

¹⁵⁰ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 52

¹⁵¹ Mezitím také publikovala na online webu Aktuálně.cz

¹⁵² Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková, s. 60

3.2. Motivace pro výběr novinářského povolání

Druhý okruh se zaměřuje na to, proč se vybrané novinářky rozhodly pro výběr této profese a co je k jejich rozhodnutí motivovalo. Okruh je rozdělený do čtyř podokruhů.

Cílem prvního podokruhu „*Důvody a podněty pro to stát se novinářkou*“ bylo zjistit, jaké důvody vedly vybrané novinářky pro výběr této profese a co je motivovalo k tomu si zvolit novinářskou profesi jako své povolání. Tento podokruh je zároveň klíčový pro zodpovězení výzkumné otázky celého druhého okruhu. Další podokruh „*Profesní představy, úvahy a očekávání*“ se zabývá profesními představami, úvahami a očekáváním zpovídaných novinářek. Blíže se věnuje tomu, jaké měly před svou profesní kariérou představy o tom, co toto povolání obnáší, jestli uvažovaly nad tím, jaké by chtěly být novinářky a jaká měly očekávání od této profese. Třetí podokruh „*Reakce okolí na volbu novinářského povolání*“ zjišťuje, jak na rozhodnutí zpovídaných novinářek s výběrem této profese reagovalo jejich okolí. Konkrétně, jestli se setkaly s podporou, nebo naopak s nepochopením a odrazováním. Zajímala mě reakce na volbu povolání od jejich rodiny, partnerů nebo přátel. Čtvrtý podokruh pojmenovaný jako „*Inspirace a vzor v žurnalistice*“ odpovídá na to, jestli byla v jejich zorném poli novinářka, která jim byla blízká, ke které vzhlížely nebo ji považovaly za svůj profesní vzor. Součástí této otázky bylo také zmínit, jestli je někdo, kdo je inspiruje v současné době.

Celý tento okruh navazuje na ten předcházející, předkládá jeho souvislosti a rozvíjí odpověď na hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce.

3.2.1. Důvody a podněty pro to stát se novinářkou

Kristýnu na novinářské profesi lákala pestrost, tvořivost, ale také skutečnost, že se nejedná o stereotypní povolání. Současně poznamenává, že ji těší, když je za ní vidět konkrétní odvedená práce, což je u novinářiny zřejmé. Také měla pocit, že svou profesí může dopomáhat lidem, díky upozorňování na nepravosti. Na novinářině se jí líbí i to, že působí ve veřejném prostoru, a tím pádem nese určitou zodpovědnost za to, o čem píše. „*Vždycky mě bavilo, že můžu nasvědčovat problémy a překládat je do srozumitelného jazyka.*“¹⁵³ Kristýny největší motivací bylo, vybrat si profesi, která pro ni bude zároveň koníčkem. Snažila se proto zvolit si takové zaměstnání, které ji bude bavit a naplňovat. Novinařina se nakonec ukázala jako ta správná volba. Svoji profesi vnímá jako životní poslání, zejména proto, že musí být neustále ve

¹⁵³ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 6

střežehu a sledovat, co se děje kolem; „protože prostě když to nesledujete, tak jste mimo a vypadnete z toho koloběhu aktuálního dění. Nejde být jako úplně jednoduše offline.“¹⁵⁴ Kristýna přiznává, že se od začátku chtěla pohybovat v domácí politice, přesto ale byla jejím největším cílem investigativní žurnalistika. „Hlavně během působení Českého rozhlasu jsem tíhla spíše směrem k té investigativní žurnalistice. To je vlastně pro mě nějaký jako nejprestižnější způsob žurnalistiky. Ale samozřejmě viděno, tím úzkým pohledem domácího zpravodajství.“¹⁵⁵ Na závěr ale dodává, že politika a investigativa si jsou poměrně blízké.

Aneta se rozhodla pro práci v médiích ze zvědavosti a také na základě touhy být obklopena mezi podobně smýšlejícími lidmi. „Taková ta vášeň hledat odpovědi na otázky. Je to cesta objevování, a to se mi líbí.“¹⁵⁶ Motivací pro ni bylo, vykonávat profesi, která má smysl a zároveň ji dokáže uživit. Profesi, ve kterých člověk pracuje s médii, je podle ní málo.

Pro Adélu P. bylo hlavním důvodem v rozhodnutí stát se novinářkou jednoduše to, že je to profese, která se jí líbila. Navíc ji bavila politika, popisovat zákulisí tohoto oboru ji přišlo velmi zajímavé. To, čemu se věnuje ve své profesi dnes vnímá jako poslání, že tím může dopomoci spravedlnosti: „Já třeba nesnáším nespravedlnost a hrozně mě baví nebo se mi líbí na té práci, že odhalujete něco, co třeba ty lidi chtěli, aby zůstalo utajené. Kolikrát ty pochybení nejsou takový, že porušili zákon nebo že jsou v nějaký trestněprávní rovině, ale jsou prostě v té etický rovině, a i to se má odhalovat. To se mi na té práci asi líbí nejvíc.“¹⁵⁷ Adélu P. při výběru novinářského povolání nejvíc motivovalo, aby se stala součástí těch novinářů, kteří půjdou za povrch běžných věcí. Dodává však, že původně chtěla dělat politickou reportérku, ale nakonec se z toho vyvinulo psaní investigativních témat. „Původně jsem chtěla dělat politiku, ale dělala jsem dopravu. Potom když mě Jirka Kubík bral do domácího oddělení Mladý fronty, tak tam chtěl, abych dělala krimi. Takže tam už to zase souvisí s tou investigací, ale vlastně jiným směrem. A v závěru se mi to vlastně propojilo. Politika, policie a investigativa se v podstatě prolíná.“¹⁵⁸

Linda se rozhodla stát novinářkou z osobních důvodů a preferencí. Zdůrazňuje, že novinářinu vnímá jako profesi, která propojuje složky její osobnosti. Především díky tomu, že ji zajímá svět a příběhy lidí. Přestože si původně vysnila být spisovatelkou, práce v médiích ji přišla přístupnější než svět literatury. Svoje rozhodnutí by vystihla jako pragmatickou cestu

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 10

¹⁵⁶ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 17

¹⁵⁷ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 25

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 27-28

zkombinovanou se srdcem. Největší motivací, proč si vybrala žurnalistiku pro ni bylo pochopit svět, umět ho popsat a orientovat se v něm.

„Začalo to tím, že mě bavilo psát...“ Odpovídá Jolana na to, proč se rozhodla pro práci v médiích. Novinářské povolání ji přišlo jako velká zodpovědnost. Výběr této profese ji přišel důležitý hlavně z hlediska etické stránky: „Přišlo mi hodně důležitý jít do toho s tím správným úmyslem a podílet se na tom, jak o světě uvažujeme. Osvětlovat věci, který nejsou třeba úplně jasný a jsou vysvětleny špatným způsobem. Takže asi jsem si řekla, že to je nějaký úkol, který je důležitý.“¹⁵⁹ Za největší motivaci považuje, že se může na něčem podílet. Výběru tohoto povolání předcházelo i to, že ji zajímalo, co se děje ve světě a může tyto informace předávat ostatním lidem.

Adélu K. S. lákala na novinářské profesi především pestrost. Díky novinářině podle ní člověk může poznat spoustu lidí a podívat se na spoustu míst. „Přestože to bude znít jako klišé, tak mám pocit, že ta novinářina umožňuje člověku poznávat svět, že se neuzavře jen do nějaké jedné bubliny, ale máte nepřeborných možností kam se podívat a s kým mluvit. Takže to mě tak nějak lákalo.“¹⁶⁰ Největší motivací pro ni bylo vykonávat profesi, která ji baví, ve které se může posouvat a zároveň tím třeba může i něco změnit.

Barbora se rozhodla pro práci v médiích z několika důvodů; viděla možnost dostat se k zajímavým lidem a událostem, novinářina se podle ní velkou mírou podílí na formování veřejné debaty, cítí také společenský přínos své práce. V neposlední řadě ráda píše a přemýšlí o tom, co se děje u nás i ve světě. Jelikož novinářské povolání nebylo pro Barboru plánovaným, spíše spontánním rozhodnutím, neměla předem žádnou jasnou motivaci.

3.2.2. Profesní představy, úvahy a očekávání

Kristýna nad novinářskou profesí příliš nepřemýšlela. Každopádně se nenechala odradit i přesto, že si uvědomovala náročnost profese, která se bez stresu neobejde. Zejména v domácí politice, které se chtěla věnovat. Představa být u hlavního dění byla ale lákavá a těšila se na to. Kristýna chtěla být hlavně férová a nezávislá novinářka. Z toho vycházel i výběr média, do kterého následně nastoupila: „Já jsem vlastně začínala v době, kdy do mediálního byznysu vstoupil Andrej Babiš, který zároveň jako avizoval nějaký politický ambice. Takže v té době o tom člověk musel nějakým způsobem přemýšlet, ujasnit si to a vyhranit se. Pro mě v té době

¹⁵⁹ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 41-42

¹⁶⁰ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 53

*bylo nebo vlastně stále je nepředstavitelný, že bych třeba šla pracovat do Mladý fronty nebo Lidových novin, protože je to proti nějakému mému vnitřnímu přesvědčení, vnitřnímu nastavení.*¹⁶¹ Kristýna dřív naivně očekávala, že novinář je vyobrazen vždy jako kladná postava a bude tak i osobně vystupovat. Nakonec se ukázalo, že novináři, ke kterým kdysi vzhlížela, nebyli po osobním setkání takoví, jaké si ve skutečnosti představovala.

Aneta jasné představy o novinářské profesi neměla. Věděla ale, čemu se chce v médiích určitě vyhnout: *„Já jsem nabyla dojmu, že ta práce v médiích je velmi hierarchická a obnáší prokousávání se redakcema od nějakých nejspodnějších pozic až k těm vyšším, a to jsem dělat nechtěla. Byť to zní trochu nafoukaně, tak já jsem nechtěla dělat tu dělničinu. Protože si myslím, že ty spodní pozice v médiích jsou hrozná dělničina, která je blbě placená, má strašný podmínky a je to hrozný čekání na to, dostat se k něčemu zajímavému.*¹⁶² Aneta uvažovala nad tím být novinářkou, která přinese něco nového. Často přemýšlela nad něčím, co ji v médiích chybí a měla potřebu tuto oblast naplnit. Například pokrytí kulturních témat ji přišlo v českém mediálním prostoru nedostatečné. Nejvíce toužila po tom propojovat kulturu a společnost a vnášet do toho své zkušenosti. Při svém současném působení na Rádiu Wave vnímá, že je to něco, čemu se chtěla vždy věnovat: *„Zároveň si myslím, že v tom rozhlasu je dobrý prostor pro to, dělat takový trochu antropologický výzkum. Vlastně ten rozhlas je dobrý médium pro přenášení rozmanitých, lidských, žitých zkušeností. Skrze něj se dá doslova dávat hlas různým málo viditelným lidem a druhým zkušeností.*¹⁶³ Aneta od novinářské profese očekávala, že bude moct komunikovat se světem. Zejména otevírat debaty skrze věci, které tvoří. Jejím přáním bylo také vnášet do společenské diskuse nové úhly pohledu.

Adéla P. měla představy o práci v médiích idealistické. *„Když čtete různé knížky, třeba Jardy Kmenty¹⁶⁴ o utajených schůzkách se zdrojema, tak to samozřejmě působí jako taková detektivka nebo až špionážní záležitost.*¹⁶⁵ Podle ní je novinářská profese nesmírně náročná a zodpovědná. Zdůrazňuje, že novinářinu vnímá jako obrovskou tíhu zodpovědnosti, která je navíc velmi časově náročná. Pro Adélu P. bylo důležité být profesionální a nestranná. Její očekávání se současně pojí i s jejími představami o této profesi.

¹⁶¹ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 6

¹⁶² Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 17

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Jaroslav Kmenta je investigativní novinář, zabývá se vnitropolitickými kauzami, propojeností politických, podnikatelských a mafiánských kruhů a odhalováním korupce. Momentálně působí v časopisu Reportér, dříve byl redaktorem Mladé fronty Dnes.

¹⁶⁵ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 25

Linda žádné představy o tom, co obnáší práce v médiích neměla. Zpětně vyhodnocuje, že to tak bylo nakonec správné, mnohdy by totiž byla asi hodně překvapená, jak sama dodává. Na novinářské profesi ji nejvíc překvapilo to, že je to v mnoha ohledech tvrdé povolání a že i novinářské ikony jsou jenom lidé. Linda chtěla být novinářkou, která bude respektovaná. „*Já jsem měla i nějaký nabídky třeba z Primy, byla jsem i na castingu na Nově kdysi dávno. Ale tam jsem cítila, že to není můj svět. Chtěla jsem dělat v seriózních médiích, dokázat to ve světě, který pro mě byl hodně vzdálený a chtěla jsem se do něho dostat.*“¹⁶⁶ Jejím cílem bylo etablovat se v tomto pro ni vzdáleném světě a dělat dobrou novinářinu. Jaká měla Linda očekávání od této profese si už nevzpomíná, současně si ani není vědoma toho, že by vlastně nějaká očekávání měla.

Jolana měla o novinářině stejně idealistické představy jako Adéla P. Novinářské povolání si představovala přesně takové, jako bylo vyobrazené ve filmech. „*Taky jsem si představovala, že budu investigativní novinářka, protože to je taková ta nejvíc nejakčejší věc, kterou můžeš v novinářině dělat. Pak jsem zjistila, že na to fakt nejsem a že by mě to asi ani nebavilo, protože to je hodně specifická činnost, která potřebuje specifickou osobnost.*“¹⁶⁷ Jolana chtěla být jednoduše dobrou novinářkou, která se nebude stydět za svou práci. Současně podotýká, že by chtěla udělat média lepším místem, ve kterém se budou novinářky i novináři cítit dobře a především, aby to byla profese, kterou budou chtít opravdu vykonávat. „*Aby polovina talentovaných lidí po pár letech neodešla, protože jsou vyhořelý a otrávený. Ale já sama bych chtěla být dobrá novinářka a je to můj doživotní cíl.*“¹⁶⁸ Jolana očekávala, že novinářská profese bude časově náročná, netušila ale, že až v takové míře. Novinářské povolání vnímá jako velmi náročné, které má tendenci zasahovat do všech aspektů života.

Adéla K. S. měla představu o tom, že je v novinářině je nejdůležitější mít perfektně napsaný článek. Postupně ale zjistila, že není až tak důležitá jazyková forma, jako spíš ta obsahová. Přiznává také, že si nebyla vědoma velké náročnosti této profese. Ze své zkušenosti například přibližuje, že člověk nad svou prací neustále pochybuje a nikdy není úplně přesvědčený o tom, že je to stoprocentní. Dále zmiňuje tlak na výkon, například ze sociálních sítí; „*Je pravda, že v době, kdy jsem začala dělat novinářinu, tak to byla doba nastupujících sociálních sítí, kdy se ta novinářina ve velké míře začala prezentovat právě na těch sociálních sítích. Myslím, že to byl ten zlom kdy tištěná média přestala hrát prim, a to hlavní se začala*

¹⁶⁶ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 35

¹⁶⁷ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 42

¹⁶⁸ Tamtéž.

odehrávat v digitálním světě.“¹⁶⁹ Proměna mediálního prostředí ji poměrně překvapila. Dodává, že novinářina je profese, která se neustále proměňuje a u které je potřeba sledovat nové trendy nejenom tematicky, ale i co se týče způsobu komunikace. Adéla K. S. si přála být novinářkou, která bude psát poctivě a zpracovávat témata, která nejsou úplně pokrytá. Podle ní se čeští novináři málo věnují tématům například z oblasti životního prostředí, psychického zdraví, dění na univerzitách nebo ve vědě. To jsou nakonec témata, o kterých často informuje v současné době v Deníku N. „*Já jsem spíš takový pokornější člověk. Takže jsem si úplně nevěřila na to, že bych byla třeba válečnou zpravodajkou nebo elitní politickou reportérkou. Možná někde v hloubi duše jsem si to myslela, že bych to mohla někdy dělat a že se k tomu třeba někdy vypracuju. Ale vyloženě jsem k tomu nesměřovala.*“¹⁷⁰ Adély K. S. prvotní očekávání byla trochu nejistá. Vzpomíná si na svůj první den praxe v Hospodářských novinách, kdy měla obrovský strach. Často také měla pocit, že žurnalistika bude seriózní prostředí, ve kterém se nepřipustí žádné přešlapy. Od novinářiny mimo jiné očekávala, že je to profese, která bude mít větší prestiž. Mnohdy se totiž ve svém okolí setkává s nepochopením a mylnými představami ohledně toho, jak novinářina funguje.

Barbora představy o tom, co práce v médiích obnáší ze začátku příliš neměla. Zejména z toho důvodu, že nestudovala žurnalistiku. Chtěla být především dobrou novinářkou, žádné větší ambice ani úvahy o tom, jak působit ale neměla. Barbora přiznává, že se natolik bála, aby v novinářině obstála, že si žádná velká očekávání nevytvářela.

3.2.3. Reakce okolí na volbu novinářského povolání

Kristýnu v rozhodnutí stát se novinářkou okolí stoprocentně podporovalo. Vzpomíná, že tehdy ji dokonce manžel pomáhal s přípravou na pracovní pohovor. Jediné, v čem se její blízcí střetávali, byly reakce na jednotlivá témata, která Kristýna v rámci své novinářské profese pokrývala: „*Svého času jsem hodně pokrývala kauzy ohledně Andreje Babiše, takže v rodině se našly hlasy, kdy mi řekli 'hele, ty tomu Babišovi už nějak hodně dáváš, nepřeháníš to?' Takže to byly třeba takovýhle diskuse.*“¹⁷¹ Současně si vybavuje i momenty, kdy o ni měla rodina strach, aby se ji kvůli své profesi nic nestalo a k ničemu nedošlo. Vzpomíná například na

¹⁶⁹ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 54

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 9

období, kdy došlo k vraždě Jána Kuciak¹⁷² a jeho partnerky na Slovensku. To byla chvíle, kdy ji od profese odrazovali. Nikdy ale ne z důvodu, že by pro ně novinářina nebyla dostatečně atraktivní.

Aneta nepocituje, že by na výběr jejího povolání mělo okolí nějaký názor. Podle ní novinářina jako profese nevyvolává žádné štěpící emoce a nevzpomíná si, že by ji rodina vnímala jako kontroverzní.

Adéla P. se ve svém okolí nesečkala s žádnou reakcí na výběr novinářské profese. Její rozhodnutí stát se novinářkou nechali na ni samotné a nedomnívá se, že by to její blízcí nějak řešili.

Lindu sice od novinářské profese nikdo neodrazoval, cítila ale, že ji ostatní tolik nevěří. Často se ve svém okolí setkávala s názorem, že jejím cílem je pouze dostat se co nejrychleji na obrazovku. „*Cítila jsem velký despekt a nedůvěru v moje schopnosti. Ze všech stran. Možná ze začátku mi nevěřil vůbec nikdo. Postupně když jsem se dokázala osvědčit v nějakých disciplínách, tak mi asi začalo věřit víc a víc lidí. Každopádně jsou lidi, kteří mi nebudou věřit nikdy.*“¹⁷³

Jolany rozhodnutí stát se novinářkou bylo ze začátku těžké pro její maminku, která měla strach, aby se touto profesí užívala. Nakonec ji ale své volbě podpořila: „*Vzala to úplně v pohodě, celkově to rodina vzala tak jako: 'píšeš od malička, tak to není překvapení.' Občas potkám nějakýho vzdálenýho strejdu a řekne: 'jo, ty seš z médií, haha', začne mít řeči a dobírá si mě.*“¹⁷⁴

Adéla K. S. se v rodině setkává s podporou. „*Nedá se říct, že by si vyloženě vystříhovali moje články nebo něco takového, dokonce i když jsem dělala v Hospodářských novinách, tak ani neměli Hospodářky předplacené. Spíš jenom občas si ty noviny koupili, když tam bylo něco zajímavého nebo když jsem je dovezla domů, tak si je přečetli. Teď ale Deník N odebírají, protože je to pro ně možná zajímavější obsahově.*“¹⁷⁵ Přitom ale připouští, že když občas viděli, jak stresující občas novinářské povolání může být, tak se o ni trochu obávali. Dodává však, že někdy z jejího širšího okruhu známých zaznívá nepochopení a snižování hodnoty této profese.

¹⁷² Ján Kuciak byl slovenský investigativní novinář serveru Aktuality.sk. V roce 2018 byl zavražděn i se svou partnerkou Martinou Kušnírovou. Bylo mu 27 let.

¹⁷³ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 37

¹⁷⁴ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 45

¹⁷⁵ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 55

Barbora se s odrazováním od novinářské profese nesetkala. Naopak přiznává, že novinářinu její okolí vnímalo spíše jako prestižní povolání a s jejím výběrem souhlasili.

3.2.4. Vzor a inspirace v žurnalistice

Kristýna ještě před začátkem své novinářské kariéry neměla žádné novinářské vzory. Spíše jen vnímala jednotlivé články, přičemž samotné autory měla upozaděné. Až během své novinářské kariéry si pak našla cestu k několika novinářkám, které ji byly blízké. Za velkou profesionálku považovala například Marcelu Augustovou. Oceňovala také práci investigativní novinářky Markéty Chaloupské, která se zaměřuje na trestní kauzy. Vzhlížela i k novinářce ekonomického zaměření Janě Klímové, která podle ní umí výborně vysvětlovat ekonomická témata tak, že jim každý snadno porozumí. V neposlední řadě zmiňuje politickou analytičku Marii Bastlovou.

Anetu nejvíce ve své profesi inspirovali především muži, a to kulturní novináři Pavel Turek, Karel Špičák, Miloš Hroch a Karel Veselý. Z žen novinářek pro ni byla velmi důležitá zakladatelka hudebního magazínu Full Moon Jana Grygarová. V současné době si cení například Apoleny Rychlíkové¹⁷⁶ nebo Jolany Humpálové.¹⁷⁷ Líbí se jí i práce jakou odvádí Jana Patočková.¹⁷⁸ Také ji baví, čemu se věnuje Linda Bartošová.¹⁷⁹ Ráda má i Evu Klíčovou.¹⁸⁰ Podle ní teď mladé ženy v českém mediálním prostoru vytvářejí hodně zajímavých věcí.

Adéla P. měla za svůj vzor Janu Klímovou.¹⁸¹ Ta jejím vzorem zůstala dodnes. Zároveň přiznává, že jí spíše, než konkrétní novinářka inspiruje něčí práce a to, jakým způsobem ji odvádí a na co se zaměřuje.

Linda v zásadě k nikomu nevzhlížela, spíše jen pozorovala práci ostatních novinářek. Vysvětluje, že se jimi nechávala v něčem inspirovat, ale snažila se v tom zároveň zachovávat samu sebe. Přesto zmiňuje třeba Světlanu Witowskou a vzpomíná na to, jak ji obdivovala při moderování prezidentské debaty v roce 2018: „*Pamatuju si, že jsem tehdy byla sama v bytě a*

¹⁷⁶ Apolena Rychlíková je režisérka dokumentárních filmů a novinářka. V minulosti byla redaktorkou publicistického serveru A2larm, nyní je na volné noze. Věnuje se otázkám genderové rovnosti, feminismu a sociálním tématům.

¹⁷⁷ s. 26

¹⁷⁸ Jana Patočková je textařka a publicistka. Nejčastěji píše o módě, feminismu a popkultuře.

¹⁷⁹ s. 26-27

¹⁸⁰ Eva Klíčová je kulturní publicistka, literární kritička a redaktorka nakladatelství Host. Spolupracuje například s publicistickým serverem A2larm nebo lifestyleovým časopisem pro ženy Heroine.

¹⁸¹ Jana Klímová je ekonomickou analytičkou Českého rozhlasu. Dříve byla členkou redakce Mladé fronty Dnes, týdeníku Respekt a Hospodářských novin.

koukala jsem se na tu debatu a říkala jsem si: 'tohle je fakt něco, tohle zvládnout, ještě právě jako žena, která to předtím nikdy nemoderovala'. Tak tu jsem fakt obdivovala a říkala jsem si: 'to bych někdy chtěla zvládnout taky'. ¹⁸²

Jolana nepovažuje ve svém životě nikoho za profesní vzor. Upřesňuje však, že ji baví čerpat od různých lidí určité věci, které ji ve své profesi obohacují, žádný konkrétní novinářský vzor ale nemá.

Pro Adélu K. S. byla vzorem Kateřina Surmanová:¹⁸³ „*Na to, jak byla mladá, tak vždycky dokázala věci dobře zpracovat, rychle se v nich zorientovat a hrozně dobře to pokaždé na poradě podala. Takže když jsem nastoupila do těch Hospodářek, tak to byl můj vzor.*“¹⁸⁴ V současné době ji inspiruje Petra Procházková¹⁸⁵. „*Nedá se říct, že bych chtěla dělat úplně to samé co ona, ale obdivuju jí, s jakou grácií to všechno dělá, jak dokáže zachovat chladnou hlavu, jak ty věci hezky popisuje, i ty strašné hrůzy dokáže lidsky podat.*“¹⁸⁶ Jako jednu z nejlepších českých novinářek by označila redaktorku Ivanu Svobodovou¹⁸⁷ stejně jako Janu Ustohalovou.¹⁸⁸ To jsou podle ní novinářky, které se své profesi oddaly a snaží se jí dělat tak, jak nejlépe dovedou.

Barbora má v tom, kdo je pro ni profesním vzorem více než jasno; „*Moje nejlepší kamarádka a dnes i redakční kolegyně, Andrea Procházková, byla a dodnes je můj největší vzor.*“¹⁸⁹

¹⁸² Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 37

¹⁸³ Kateřina Surmanová je spisovatelka a novinářka. Působila například v Lidových novinách.

¹⁸⁴ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 56

¹⁸⁵ Petra Procházková je válečná zpravodajka, dříve působící v Lidových novinách, dnes je součástí redakce Deníku N.

¹⁸⁶ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 56

¹⁸⁷ Ivana Svobodová je redaktorka týdeníku Respekt. Dříve spolupracovala s Mladou Frontou dnes. Zaměřuje se na politiku a společenská témata. Referuje také o válce na Ukrajině.

¹⁸⁸ Jana Ustohalová je součástí redakce Deníku N. Dříve pracovala jako redaktorka Mladé fronty Dnes. Zabývá se politikou, investigativními kauzami a sociální problematikou.

¹⁸⁹ Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková, s. 61

3.3. Reflexe z pohledu vybraných novinářek

Třetí okruh předkládá zpětné zhodnocení své dosavadní profesní cesty vybraných novinářek. Tento okruh je rozdělený do tří podokruhů.

V prvním podokruhu nazvaným jako „*Faktor sebereflexe*“ jsem se zaměřila na důležité souvislosti spojené s dosavadní profesní cestou zpovídaných novinářek podložené jejich sebehodnocením. Zajímalo mě, jestli výběr své profese považují i po několikaletém působení v médiích stále za šťastný. Ptala jsem se i na to, co je utvrdilo v tom, že je novinářina pro ně to pravé. Také jestli se jim splnilo to, co od novinářiny a od sebe jakožto novinářky očekávaly. Dále jestli si dokážou vybavit moment, kdy byly profesně spokojené a ucítily, že jejich práce má smysl. A v neposlední řadě, co by poradily samy sobě na začátku své novinářské kariéry. Ve druhém podokruhu pojmenovaném jako „*Zpětná vazba*“ jsem zjišťovala, jestli zpovídané novinářky dostávají zpětnou vazbu na svoji práci a také jestli je pro ně důležitá. Třetí podokruh s názvem „*Zkušenostní faktor*“ se zabývá odpověďmi na otázky z pohledu jejich profesních zkušeností. Ptala jsem se na to, jaká by podle nich měla být novinářka a co všechno by měla mít. V tomto podokruhu jsem současně chtěla také zmínit momentální situaci, která se týká vstupu do médií s ohledem pro začínající novinářky. Konkrétně, jestli zpovídané novinářky vnímají za nezbytné mít určité základy a zkušenosti v oboru ještě před nástupem do médií, nebo je to pro ně spíš o štěstí a momentální souhře okolností. Neméně důležité pro mě bylo také zodpovědět na to, jestli to teď podle nich mají začínající novinářky těžší se do médií dostat. Na závěr pro mě bylo důležité zjistit, co by všechny zpovídané novinářky poradily začínajícím novinářkám nebo ještě studentkám žurnalistiky, které třeba nemají v tomto oboru žádné zkušenosti.

Celý tento závěrečný okruh reflektuje dosavadní působení v médiích vybraných novinářek na základě jejich profesních i osobních zkušeností.

3.3.1. Faktor sebereflexe

Kristýna zpětně považuje výběr novinářské profese jako šťastné rozhodnutí. Jako jedinou nevýhodu spatřuje v tom, že na vysoké škole nestudovala dvouoborové studium. Proto uznává, že jí určité základy z některých oborů, ve své profesi chyběly. Kristýna se utvrdila v tom, že je novinářina pro ni opravdu to pravé ve chvíli, když získala Novinářskou křepelku. „*To pro mě byl obrovský úspěch a utvrdilo mě to v tom, že to, co dělám, má smysl a že to vidí i*

jiní. Pro mě to byla obrovská motivace a takový jako hnací motor dál na sobě makat a být ještě lepší., hledat další kauzy, konfrontovat politiky. ¹⁹⁰ Cenu tehdy obdržela za články o politických financích a financování předvolebních kampaní. Dodnes je pro ni toto ocenění za velké zadostiučinění. Kristýně se splnilo vše, co od sebe i novinářiny očekávala. Dokonce přiznává, že to předčilo její očekávání. Dvě novinářské ceny, které se ji do třiceti let podařilo získat považuje za velký úspěch. Kristýna byla opravdu spokojená a ucítila, že novinářina má smysl v momentě, kdy se dozvěděla, že dostane právě už zmíněnou Novinářskou křepelku: *„Tenkrát když jsem byla v kanceláři u šéfredaktora Radka Kedroně a on zatáhl rolety a oznámil mi, že dostanu křepelku. Já jsem jako po křepelce vždycky toužila, ale nikdy by mě ani ve snu nenapadlo, že bych ji skutečně mohla dostat a že bych na ni mohla dosáhnout. Takže když mi to pak oznámil, tak mi tekly slzy štěstí a byla jsem strašně šťastná.* ¹⁹¹ Ocenění vnímá jako příjemný bonus, který ji zaručuje prestiž v novinářské obci. Když by se Kristýna vrátila zpět do minulosti na začátek své novinářské kariéry, řekla by si jednoduše to, aby svou profesi nebrala tak vážně. Přestože pro ni byla novinářina vždy důležitá, zpětně vidí, že se mnohdy až zbytečně stresovala.

Aneta je se svým profesním rozhodnutím spokojená. Sama ale uznává, že velký vliv na to má redakce, ve které nyní působí. Aneta se o tom, že je novinářina ta správná volba utvrzuje víceméně neustále. Současně nedokáže přesně definovat, jestli se ji splnilo to, co od novinářiny očekávala. Shrnuje to tak, že se momentálně nachází ve fázi, kdy ji práce baví, naplňuje, vidí v ní smysl a snaží se jí dělat co nejlépe. Kdyby si Aneta měla vybavit moment, kdy byla opravdu spokojená a ucítila, že její práce má smysl, tak to bylo, když dostávala ohlasy na podcast *Území ozvěn*¹⁹², jehož je autorkou. *„Na tý novinářině je obecně hezký, že ji vlastně děláš pro někoho.* ¹⁹³ Aneta by zpětně sama sobě ještě před začátkem své novinářské kariéry poradila, aby více pečovala o své fyzické i duševní zdraví a aby neměla strach a tolik pochybností.

Pro Adélu P. byla novinářina šťastným rozhodnutím. Zpětně nelituje vůbec ničeho. Popisuje zákulisí investigativní žurnalistiky a podle jejích slov je poznat, že ji práce opravdu baví: *„Mě vlastně hrozně baví se dostat někam dál. Nebo zpovídat ty důkazy a poskládat to dohromady. Takový to malý vyšetřování je hrozně zábavný, že hledáte ty dokumenty, informace a dáváte dohromady celý ten příběh, to je asi nejlepší na tý práci.* ¹⁹⁴ To, že ji novinářská

¹⁹⁰ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 7

¹⁹¹ Tamtéž, s. 10

¹⁹² *Území ozvěn* je čtyřdílná podcastová série, která zkoumá témata ovlivňující podobu a atmosféru současné české hudební scény.

¹⁹³ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 20

¹⁹⁴ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 25

profese baví ji zároveň utvrdilo i v tom, že je pro ni žurnalistika tou správnou volbou. Na základě toho přiznává, že si nedokáže představit věnovat se profesně něčemu jinému. Nicméně dodává, že občas uvažuje nad tím, vyzkoušet si i jiné oblasti, kterým se v novinářině doposud tolik nevěnovala. Adéle P. se splnilo vše, co od novinářiny očekávala. „*Podle mě je novinářina úplně nejlepší povolání na světě. Je to fakt skvělá práce.*“¹⁹⁵ Novinářská profese pro ni má největší smysl ve chvíli, kdy se jí podaří něco odhalit. Když by se vrátila zpět na začátek své novinářské kariéry, tak by se pokusila být víc nad věcí a brát svou profesi s větším nadhledem.

Linda zpětně usuzuje, že žurnalistika byla šťastná volba, protože pro nic jiného nemá takové předpoklady jako právě pro tuhle profesi. V novinářině se nicméně utvrdila definitivně až v poslední době svého působení v médiích. Troufá si tvrdit, že už se také mnohem lépe orientuje v žurnalistice a dokáže toto řemeslo snáze ovládat. „*Takže teď jsem do dostala do takový velmi dobrý fáze, kdy mám pocit, že to řemeslo ovládám a můžu se soustředit na to, abych ho dělala co nejvíc kreativně a podle sebe. Abych otvírala témata, který ve mě vykrytalizovaly jako důležitý, jako ne tolik popsany, často i kontroverzní, ale naopak zásadní. Teď mám pocit, že se to na prahu tý třicítky dobře propojilo a že už vím, co chci být. Ale trvalo to dlouho.*“¹⁹⁶ Linda od novinářiny neměla velká očekávání. Nepopírá však, že ji její cesta v posledních letech v mnohém překvapila. Zmiňuje například, že překvapila samu sebe, když dokázala odejít z České televize nebo když si ujasnila, čemu se chce věnovat a jaká témata ji zajímají. Nejvíc spokojená se svou prací byla po odvysílání své podcastové série Krása na Rádiu Wave. Tam se totiž podle ní spojil autorský projekt, skvělý tým, dostatek času na práci a především pocit, že její práce má vliv na publikum. Co by Linda poradila sama sobě na začátku své novinářské kariéry? „*Postav se za sebe, když se ti něco nezdá. Když cítíš, že je něco špatně. Nejen proti sobě, ale i proti ostatním. Nemlč a zkus se naučit si stanovit vlastní hranice. Nebuď líná v intelektuálním slova smyslu, čti a dohledávej si věci, nemysli stádovitě, podle Twitteru nebo toho, co trenduje na Instagramu. Slavní lidi nerovná se morální majáky. Najdi si svoje.*“¹⁹⁷

Jolana považuje rozhodnutí stát se novinářkou za šťastné. Přestože občas o novinářině pochybuje, tak je momentálně spokojená. O výběru své profese se nicméně utvrzuje stále. Přiznává, že nad tím neustále přemýšlí a zvažuje, jestli se vydala tou správnou cestou: „*Třeba když jsem odcházela ze Seznam Zpráv, tak jsem si tím rozhodnutím nebyla jistá. Vlastně hrozilo, že z médií odejdu úplně. Naštěstí jsem to neudělala a teď jsem moc ráda, že to tak dopadlo.*“¹⁹⁸

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 28

¹⁹⁶ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 35-36

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 38

¹⁹⁸ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 43

Ze Seznam Zpráv odešla po více jak pěti letech, své rozhodnutí několikrát zvažovala. „Zjistila jsem, že zpravodajství jako takový, rychlý zpravodajství, není moje parketa. Umím to, myslím si, že drtivá většina novinářů to umí, ale ne každý je na to stavěný. Mě naopak víc baví 'slow journalism'. [...] V Seznam Zprávách to bylo problematický a taky, to je úplně normální u mainstreamových médií, je to pochopitelný, tlak na čísla nebo autocenzura, co se týče témat. [...] Takže takovýhle tlaky mi nesejdou a je v pohodě, když někomu jo, ale já potřebuju jiný prostředí.“¹⁹⁹ Jolana se podle jejích slov plní vše, co od novinářiny očekávala. Potvrzuje, že je ráda, čemu se v současné době ve své profesi může věnovat. Jolana byla opravdu spokojená a ucítila, že její práce má smysl, když vydala rozhovor s Matildou Voss Gustavson, autorkou knihy Klub o sexuálním násilí. Vzpomíná, že s ní tehdy vedla hodně emočně náročný rozhovor o velmi intimní problematice. Z hotového výsledku je poznat její radost, a to i díky kladné odezvě, kterou na něho dostala. „Takže asi vždycky mi udělá radost, když napíšu téma, který je pro mě nějakým způsobem důležitý, jako třeba sexuální obtěžování, násilí, lidský práva, sociální témata a podobně. Zkrátka něco, co může někomu něco předat. To vždycky považuju za úspěch, že to vůbec vyšlo a že si to lidi třeba i přečtou.“²⁰⁰ Jolana by si na začátku své novinářské kariéry připomněla, aby neupínala veškerou pozornost na to, co si o ni lidé myslí, byla si mnohem jistější a důvěřovala své intuici.

Adéla K. S. výběr své profese považuje za šťastné rozhodnutí, a to i přesto, že se jeden čas potýkala s částečným vyhořením. Kvůli tomu pak odjela na půl roku do zahraničí, zpětně vidí tuto pauzu jako vítanou. Po jejím návratu získala zpět motivaci a začala působit v redakci Deníku N. „Za to jsem hrozně vděčná, protože si nedokážu moc představit, kde jinde bych teď pracovala. To je opravdu pro novináře práce snů, protože tady mám hodně volný prostor, tematicky se můžu věnovat víceméně čemukoliv, když přesvědčeným redakci, že je to důležité téma, tak na tom můžu pracovat klidně i dlouho.“²⁰¹ Adéle K. S. se splnilo vše, co od novinářiny očekávala. Dokonce to předčilo i její očekávání. Zmiňuje pestrost a zajímavost novinářského povolání i ocenění, které se jí dostává. Zpětně reflektuje, že se ji ve skutečnosti vůbec nesnilo o tom, že by už tak dlouho pracovala jako novinářka a stále ji její povolání bavilo. To ji zároveň utvrdilo i v tom, že je to pro ni novinářina to pravé. Adéla K. S. ucítila, že její profese má smysl v momentě, kdy se jí díky ní podařilo někomu pomoci. „Například když jsem psala o jedné vědkyni, která má velké úspěchy ve světových vědeckých časopisech, ve kterých popisuje látky, které by mohly pomáhat proti rakovině. [...] Když jsem to popisovala, tak ona

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 45

²⁰¹ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 53

byla ve fázi, kdy se chtěla vrátit do Česka a chtěla si tady založit laboratoř, ale neměla na to finance. Ve chvíli, kdy jsem ten článek napsala, tak ji se vlastně ozval velký investor, který ji tady pomohl založit laboratoř.“²⁰² Adéla K. S. by si na začátku své novinářské kariéry vzkázala, aby neměla takový strach.

Barbora původně nepovažovala novinařinu za šťastné rozhodnutí. Nicméně svůj nástup do týdeníku Respekt vnímá jako šťastnou shodu okolností. Velmi cíleně totiž věděla, že by chtěla dělat kvalitní žurnalistiku, právě takovou, jakou nabízel Respekt. U Barbory se pocit, že je novinařina ta správná volba stále vyvíjí. Zároveň nedokáže přesně určit, jestli se jí splnilo to, co od novinařiny očekávala. Sama totiž přílišná očekávání před vstupem do médií neměla. Zpětně ale vyhodnocuje, že s postupem času se veškerá očekávání mění jak od sebe samé, tak od profese jako takové. Barbora si nevybavuje jeden konkrétní moment, kdy byla opravdu spokojená a ucítila, že její práce má smysl. Spíš vnímá určité drobnosti, které ji vždy potěší. „*Nejuspokojivější pocit mívám, když na počítači otevřu pdf konečné verze textu, kterému jsem věnovala hodně času a energie. Obrovský pocit smyslu cítím, když mluvím se čtenáři Respektu, nebo vidím, že náš text něčím ve veřejném prostoru pohnul.*“²⁰³ Barbora by poradila sama sobě na začátku své novinářské kariéry, že; „*všechno trvá mnohem déle, než si myslíš. Najdi si pozici, ve které budeš šťastná. Nauč se tu práci dělat dobře. Najdi si svojí vlastní cestu v novinařině i svůj specifický přínos.*“²⁰⁴

3.3.2. Zpětná vazba

Kristýna dostává zpětnou vazbu neustále, a to hned na několika úrovních. V redakci totiž nad svou výslednou prací běžně komunikuje s ostatními kolegy. Největší ukazatelé jsou pro ni ale čtenost, reakce na sociálních sítích nebo to, jestli se článek cituje ostatními médii. „*To je třeba pro mě osobně asi nejlepší znak toho, že článek měl zásah, že jsem přinesla opravdu něco nového a něco, co může rezonovat.*“²⁰⁵ Občas se jí ozval čtenář, který dokázal její práci ocenit nebo dát tip na téma, které by bylo možné zpracovat. Většinou ale od nich dostávala zpětnou vazbu v podobě vulgarismů. Pro Kristýnu je zpětná vazba důležitá, záleží ale na tom, odkud zrovna přichází. Například od kolegů, se kterými své články konzultuje a na jejichž názoru jí záleží. Podle ní je také důležité, jakou odezvu svým článkem dokáže vzbudit. Pro

²⁰² Tamtéž, s. 57

²⁰³ Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková, s. 62

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 11

Anetu je zpětná vazba velmi důležitá, vnímá ji jako hnací motor. Zpětná vazba podle ní znamená, že dokáže rozpoutat diskusi ve společnosti, mezi svými čtenáři nebo posluchači. „*Třeba když zpracuju téma, který je relevantní pro někoho dalšího a třeba mu tím nějak pomůžu. Nebo občas když jsem na nějaký článek dostala reakci, že to bylo helpfull nebo že to donutilo někoho se zamyslet nad něčím. Tak to je pro mě taková odměna.*“²⁰⁶ Největší zpětná vazba ji přicházela na podcast Území ozvěn: „*Když mi chodilo hodně reakcí a psali mi lidi, že si to poslechli, diskutují o tom doma se svým partnerem a že jim to nějakým způsobem pomohlo.*“²⁰⁷

Adéla P. vnímá zpětnou vazbu jako důležitou pouze v případě, že jde o konstruktivní kritiku. Mnohdy se totiž stalo, že ji po odvysílání reportáže začal někdo psát sprosté výhrůžky. Nad tím, jestli o sebe má strach nepřemýšlí, snaží se od toho oprostít a příliš se tím nezaobírat: „*Myslím si, že nad tím člověk ani nemůže přemýšlet, protože by ho to paralyzovalo. Přemýšlela bych nad tím v tu chvíli, kdybych cítila, že je ta hrozba reálná. Pak by se to asi muselo nějakým způsobem řešit.*“²⁰⁸

Linda si vzpomíná, že dostávala reakce od diváků, kteří se na ni rádi dívali nebo jim její rozhovory předávaly něco hodnotného. Právě skrze zpětnou vazbu zvenčí nabyla o trochu víc sebevědomí: „*To ale taky není úplně dobře. Člověk by neměl být moc závislý ani na potlesku ani na velké kritice. Myslím si, že to, co dělá se snaží dělat co nejlip jak umí a v souladu s nějakýma vlastníma hodnotama.*“²⁰⁹

Pro Jolanu je zpětná vazba důležitá kvůli tomu, jestli ve své práci postupuje dostatečně správně a dokáže svými příspěvky vzbudit nějakou odezvu. Pozitivní a konstruktivní zpětná vazba je pro ni velkou motivací. Současně dodává, že záleží na tom, od koho se jí zpětná vazba dostává. Důležitá je pro ni především od kolegů, kterých si profesně váží, anebo od svých blízkých, na jejichž názorů ji osobně záleží. Zpětnou vazbu formou pochvaly dostává nejčastěji od své rodiny nebo skrze sociální sítě. Naopak negativní zpětnou vazbu nebere vůbec vážně, přestože tomu dřív tak nebylo, teď už se tím snaží tolik nezaobírat.

Adéla K. S. zmiňuje, že zpětná vazba je velmi důležitou součástí její práce. Díky tomu se tak dozví, jestli odvádí dobrou práci. V době, kdy ještě působila v Hospodářských novinách bylo celkové hodnocení práce každodenní rutinou. V Deníku N už takto podrobná zpětná vazba není, přičemž přiznává, že ji to občas chybí. „*Zpětnou vazbu ale obstarávají editoři už v*

²⁰⁶ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 18

²⁰⁷ Tamtéž, s. 20

²⁰⁸ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 28

²⁰⁹ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 36

průběhu psaní a pokud se po vydání objeví problém, nebo je naopak snaha text vyzdvihnout, upozorní na to šéfové na poradě. ²¹⁰ Zvláštní kategorií je pak podle ní zpětná vazba od čtenářů, kterou dostává na sociálních sítích. Další zpětná vazba od čtenářů přichází na její emailovou adresu, která není tak častá, pokud je ale téma výbušné, ohlasy jednoznačně přijdou. Pro Adélu je pozitivní zpětná vazba motivací, čtenáři se ale většinou ozývají, když jsou s něčím nespokojeni, nebo aby upozornili na další rozměr problému. Uznává, že konstruktivní kritika je pro ni přínosná, bohužel se ale občas potýká i s tou negativní v podobě nadávek.

Barbora dostává zpětnou vazbu v redakci od editora při práci na každém článku. *„Navíc Respekt má každé pondělí hodnocení daného vydání. To znamená, že jeden člověk shrne celé číslo, a pak se vede diskuse v rámci celé redakce.* ²¹¹ Ve svých profesních začátcích pro ni byla zpětná vazba nejpodstatnější. Postupem času ale začala chápat, že mohou být objektivně různé názory na odvedenou práci i na způsob, jak článek napsat. Je si také mnohem lépe vědoma toho, která témata jsou pro ni důležitá, a to i přesto, že ostatní třeba tolik neosloví. *„Celkově je to asi o hledání balanců mezi kritickou diskusí, názory a schopností sebevědomě si za některými věcmi stát. Já osobně, charakterově, ale podle mě vždycky budu zpětnou vazbu vnímat jako pro mě hodně důležitou, nejsem z principu sebevědomý člověk a mám tendenci hodně dát na mínění ostatních lidí.* ²¹² Nejdůležitější je pro Barboru zpětná vazba od kolegů z redakce, naopak reakce na sociálních sítích ji nechávají chladnou.

3.3.3. Zkušenostní faktor

Kristýna vnímá za důležité, aby novinářka byla pečlivá, kladla důraz na správnost a měla určité morální kvality. Dále zdůrazňuje, že je potřeba, aby byla samostatná, dokázala kriticky uvažovat a snažila se správně přefiltrovat informace, které se k ní dostanou.

Aneta se domnívá, že by každá novinářka měla být především svá. *„Jestli je tam něco, co by je mělo spojovat, tak asi zvědavost, otevřenost, schopnost naslouchat a zároveň sama něco říkat.* ²¹³

Podle Adély P. musí být novinářka rozhodně zvědavá, také by měla být energická a pokorná.

²¹⁰ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 57

²¹¹ Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková s. 62

²¹² Tamtéž.

²¹³ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 20

Linda by dříve měla názor takový, že novinářka by měla mít zejména tvrdost, odvalu a trpělivost. V dnešní době to ale vidí jinak; „*Dnes bych si přála, aby si dovolila mít i empatii, křehkost a aby znala vlastní hranice. Aby se nebála broudit do témat, které nikoho kolem ní nezajímají, ale ji pálí. Aby se nenechala odradit a vytlačit reakcemi veřejnosti.*“²¹⁴

Jolana si představuje, že by novinářka měla mít určitou vnitřní integritu. Měla by být také empatická a neměla by soudit. Samozřejmě jí je podle ní psát pravdu a dodržovat veškeré etické zásady žurnalistiky včetně uvědomování si zodpovědnosti, která se pojí s touto profesí.

Podle Adély K. S. neexistuje žádná ideální představa o tom, jaká by měla novinářka být. Za to má ale jasno, jaká by být rozhodně neměla; „*Podle mě je hrozně hezký, že každá novinářka je jiná. Nemyslím si, že by měla mít novinářka ostré lokty nebo že by třeba měla používat nějaké finty na muže. Což si třeba někteří stereotypně myslí.*“²¹⁵ Kdyby ale měla jmenovat vlastnosti, kterými novinářka měla disponovat, uvádí například otevřenost, pokoru, upřímnost a nepodléhat svým vlastním schématům myšlení. Za důležité také považuje umět zjednodušit informace a dokázat je správně vysvětlit svým čtenářům.

Barbora vnímá za důležité, aby měla novinářka pokoru i nadšení, díky kterému bude schopna tolerovat, že jí její profese zasahuje do volného času a rodinného života. Současně by se měla pokusit nastavit si své vlastní hranice, které sama potřebuje. Také by měla mít odpovědnost vůči sobě i svému okolí a ochotu učit se novým věcem i umět naslouchat.

Je nezbytné mít určité základy a zkušenosti ještě před nástupem do médií, nebo je to spíš o štěstí a momentální souhře okolností? Kristýna se nedomnívá, že by v tom svou roli hrálo štěstí a momentální souhra okolností, stejně tak nejde nutně ani o to mít nějaké zkušenosti: „*Zkušenosti samozřejmě jako jsou dobrý je mít, ale když prostě jdu ze školy nebo jsem na škole, tak málo kdo ty zkušenosti prostě má a jde do toho média právě proto, aby ty zkušenosti získal.*“²¹⁶ Podle ní je důležité především to, jak člověk působí a jak celkově vystupuje. Za stěžejní považuje základní přehled, zájem a sledování toho, co se děje kolem.

Aneta souhlasí s tím, že dostat se do médií je o štěstí a momentální souhře okolností. Jako nejzajímavější novinářky spatřuje ty, které mají kombinaci znalostí nebo zkušeností z různých oborů a předávají informace originálním způsobem. Naopak znalosti ze žurnalistiky před vstupem do praxe nepovažuje vůbec za důležité.

²¹⁴ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 37

²¹⁵ Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 56

²¹⁶ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 4

Adéla P. vnímá za nezbytné mít před nástupem do médií nějaké zkušenosti. Dodává, že když má člověk zkušenosti a určitý životní nadhled, tak je to na novináři jednoznačně znát.

Linda má za to, že jde o kombinaci obojího, tedy záleží jak na zkušenostech, tak na štěstí. Zároveň poznamenává, že u každého začínajícího novináře jsou vstupní parametry, jak se do médií dostat zcela odlišné; *„Individuální příběh kohokoliv, kdo se v médiích prosadil je velmi odlišný tím prostředím, ze kterého vycházel, šancema, který dostal a který si i sám vytvořil, nasazením, lidma, který mu zrovna šéfovali nebo který mu ten vstup do mediální krajiny nějak umožňovali.“*²¹⁷

Jolaně přijde, že dostat se do médií je spíše o štěstí. Přestože sama nějaké předchozí zkušenosti, než nastoupila do médií měla, nakonec to ale byla víceméně šťastná náhoda.

Adéla K. S. vidí jako velkou výhodu mít určité základy, ještě před nástupem do médií. Nejvíc ji v tom pomohlo studium na vysoké škole, kde se naučila například jak napsat zprávu. Díky tomu si osvojila novinářský jazyk a uměla s ním daleko lépe pracovat.

Barbora má jasný názor, že k tomu dostat se do médií není potřeba mít zkušenosti jako vystudovanou žurnalistiku a podobně. Zároveň ale dodává, že nezná nikoho, kdo by nastoupil do médií, aniž by za sebou neměl s žurnalistikou žádnou zkušenost. Podle ní se tam člověk nejčastěji dostane přes stáže nebo volnočasové projekty. Nicméně štěstí musíte mít vždycky; *„Český mediální trh je malý a pokud máte nějaký vysněný post, bez štěstí to nepůjde.“*²¹⁸

Vybraných novinářek jsem se také ptala, jestli se domnívají, zda to mají dnes mladé začínající novinářky oproti nim obtížnější se do médií dostat. Kristýna věří, že po mladých začínajících novinářích je v dnešní obrovský zájem. Vzpomíná, že tehdy pocítovala mnohem větší konkurenci mezi svými vrstevníky a bylo proto obtížnější se do médií dostat. *„Dneska mám pocit, že ty mladý novináři mi jako chybí. Že se prostě jako nedoplňují. Přitom věřím, že jsou plný ročníky mladých budoucích žurnalistů, ale vždycky si říkám, kde jako jsou.“*²¹⁹ Pokud se dnes člověk přihlásí o práci v médiích, tak ji podle ní není problém dostat.

Aneta potvrzuje, že začínající novinářky příležitosti, jak se dostat do médií mají. Problém ale vidí spíš v tom, že jsou mladí začínající novináři často špatně placení a podhodnocení oproti starším a zkušenějším kolegům. *„Takže si myslím, že není tolik*

²¹⁷ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 33

²¹⁸ Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková, s. 60

²¹⁹ Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová, s. 5

problematická ta otázka toho vstupu na pracovní trh, ale je to spíš otázka toho neumřít a nebýt vyhořelý po prvním dvou roce práce. ²²⁰

Adéla P. se také domnívá, že dostat se do médií je pro dnešní začínající novinářky jednodušší. Například v porovnání s ní, se začínající novináři v relativně krátkém čase poměrně rychle dostanou do běžného redakčního provozu. Uvádí například, že je v současné době médií mnohem víc než v minulosti. *„Když bych si měla vzpomenout, co všechno vzniklo po roce 2014, tak: magazín Reportér, Forum24, Echo24, Deník N... Přijde mi, že je vlastně mnohem víc příležitostí.* ²²¹ To naopak vnímá spíš jako výhodu.

Linda oproti tomu tvrdí, že mediální krajina v současné době není uzpůsobená potřebám a požadavkům pro mladé začínající novinářky. Z tohoto důvodu proto považuje, že mají vstup do médií o něco obtížnější. Na druhou stranu to mají zase naopak jednodušší v tom, že si jsou schopny říct, co od své profese očekávají. Dostat se dnes do médií spatřuje jako snazší i v tom, že je mnohem víc příležitostí, tedy projektů a platforem, na kterých lze publikovat. Doplňuje například online lifestylový magazín Refresher nebo feministický webový magazín Druhá: směna. Jako další výhodu zmiňuje sociální sítě. Mediální prostředí je podle ní v dnešní době mnohem víc diverzifikované než dřív.

Jolaně se nezdá, že by to měly začínající novinářky momentálně výrazně těžší se dostat do médií. Sama ale uznává, že se v nich zatím nepohybuje až tak dlouho, aby na tuhle otázku dokázala s jistotou zodpovědět.

Také Adéla K. S. zmiňuje, že díky několika novým médiím, kde se mladé začínající novinářky mohou uplatnit, je tak pro ně snazší se do nich dostat. Jmenuje například Seznam Zprávy, Deník N, Forum24, Echo24 nebo Resresher. Zároveň ale dodává, že ji pozice v médiích často přijdou dost obsazené. Právě kvůli tomu je možná pro mladé začínající novinářky obtížnější si najít v redakci své místo: *„Možná narážejí i na to, že ty redakce jsou trošku zkostnatělé, co se týče výběru témat a trošku konzervativnější. Od nových autorů se může očekávat, že budou psát o politice nebo o ekonomice, ale třeba to ty mladé lidi nemusí tolik zajímat.* ²²² Zároveň upozorňuje i na platové ohodnocení novinářů, které pro ně nemusí být dostatečně atraktivní nebo na současnou neperspektivní dobu médií skrze inflaci a omezení zobrazování reklam.

²²⁰ Rozhovor č. 2: Aneta Martínková, s. 16

²²¹ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 23

²²² Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá, s. 52

Finanční problémy zmiňuje také Barbora. Ekonomická krize podle ní zasáhla i média, což pro začínající novinářky spatřuje jako nevýhodu. Závěrem přidává pár slov ze své zkušenosti; „*Když nemůžu najít dobrou práci v českých médiích, což byl můj případ během magisterského studia, nemusí to nutně vypovídat jenom o mně, ale trochu i o neutěšeném stavu českého mediálního trhu.*“²²³

Kristýna by začínajícím novinářkám poradila, aby neváhaly napsat do jakékoliv redakce a požádaly o práci. To je podle ní klíčové k získání zkušeností.

Aneta je v tomto ohledu poněkud víc razantní. Začínajícím novinářkám by doporučila, aby neměly strach ze svých nadřízených, nebály se ozvat a vydobýly si podmínky, které jim budou vyhovovat.

Adéla P. by vzkázala všem začínajícím novinářkám, aby neměly ostych se na cokoli zeptat. „*Já vždycky říkám, že nejhloupější otázka je jenom ta, která nepadne. I na hloupou otázku se můžete dozvědět něco zajímavého.*“²²⁴

Linda by začínajícím novinářkám doporučila, aby se zamyslely nad tím, co je nejvíc láká, ať už jde o téma, formát nebo druh média. Také aby si uvědomily své vlastní hranice a dokázaly být v tomto ohledu šťastné: „*Vyberte si cestu, zkuste ji, a pokud nebude vyhovovat, tak ji klidně změňte. Život i novinářina jsou barevné entity.*“²²⁵

Jolana by začínajícím novinářkám vzkázala, ať se připraví na to, že to nebudou mít snadné. Nejen kvůli tomu, že jsou začínající, ale hlavně kvůli tomu, že jsou ženy. Poznává, že ženy to mají v médiích oproti mužům obtížnější, zejména z hlediska rodinného života, ale také proto, že ve vedoucích pozicích jsou převážně právě muži. Jak uvádí Urbániková: „*Velkou většinu řídicích pozic v médiích stále obsazují muži, a to v celosvětovém (73 %), evropském (70 %) i českém (63 %) měřítku,*²²⁶ *přičemž téměř třetina žen z médií odchází po třicítce, kdy si zakládají rodiny, a zpátky se velká část z nich už vůbec nevrátí.*“²²⁷ A co by Jolana začínajícím novinářkám ze své zkušenosti doporučila? „*Obrnit se a jít do toho s tím, že to nebude*

²²³ Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková s. 60

²²⁴ Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková, s. 30

²²⁵ Rozhovor č. 4: Linda Bartošová, s. 38

²²⁶ URBÁNIKOVÁ, Marína. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7. s. 468

²²⁷ Tamtéž, s. 478

jednoduchý. Každopádně at' si jdou za svým a dělají témata, který chtějí, a hlavně at' nepoleví. ²²⁸

Podobný názor zaujímá také Adéla K. S., podle ní je pohled na nápady a názory mladých žen v žurnalistice značně podreprezentovaný. Současně dodává, že má pocit, že mladé ženy si v médiích tolik nevěří. Začínajícím novinářkám by proto ráda poradila, aby si víc věřily.

Barbora by celkem výstižně začínajícím novinářkám vzkázala, že pokud je novinářina láká, aby začaly jakkoliv, neexistuje totiž jediná správná cesta. *„Novinářina je z velké části řemeslo, tudíž se dá naučit. Pile přebije talent.* ²²⁹

²²⁸ Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová, s. 47

²²⁹ Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková, s. 62

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce na téma „*Vybrané novinářky a jejich cesta do médií*“, bylo zjistit, jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi a jak jejich profesní cesta vypadala. Pro dosažení těchto cílů jsem si stanovila následující hlavní výzkumnou otázku: „*Jakou cestou se vybrané novinářky dostaly ke své profesi a jaké okolnosti tomu předcházely?*“ V návaznosti na hlavní výzkumný problém jsem si také stanovila další dvě vedlejší výzkumné otázky: „*Co vedlo vybrané novinářky k volbě novinářské profese?*“, „*Jak hodnotí vybrané novinářky svou dosavadní profesní cestu a co by na základě svých zkušeností poradily budoucím novinářkám?*“ Abych na uvedené otázky mohla zodpovědět, realizovala jsem kvalitativní výzkum za pomoci metody polostrukturovaných rozhovorů se sedmi vybranými českými novinářkami. Rozhovor jsem uskutečnila s Kristýnou Guryčovou ze zpravodajského serveru iRozhlas.cz, Anetou Martínkovou z Rádía Wave, Adélou Paclíkovou z České televize, Lindou Bartošovou z online portálu Aktuálně.cz, Jolanou Humpálovou z nezávislého internetového serveru Voxpot, Adélou Karáskovou Skoupou z Deníku N a Barborou Chaloupkovou z týdeníku Respekt. Všechny realizované rozhovory jsem následně přepsala a v rámci tematické analýzy je uspořádala a identifikovala do několika tematických okruhů, které se sestávají z dalších dílčích podokruhů. V každém z těchto okruhů jsem popsala a interpretovala výsledky, ke kterým jsem v průběhu výzkumu dospěla. Ty jsou navíc doplněné o autentické výpovědi všech zpovídaných novinářek.

V prvním okruhu analýzy jsem se zaměřila na cestu k novinářskému povolání vybraných novinářek. Součástí toho bylo také zjistit, jaké okolnosti jim na této cestě předcházely. Celý tento okruh odpovídá na hlavní výzkumnou otázku této diplomové práce.

V rámci tohoto okruhu mě zajímalo, jaké profesní představy měly vybrané novinářky v období svého dětství a dospívání, a jestli se shodují s tím, čemu se věnují dnes. Všechny zpovídané novinářky kromě Adély P. a Barbory zmiňovaly, že chtěly být spisovatelky, nebo jen rády četly knihy, bavil je český jazyk či přímo psaní. Dalo by se tedy říci, že už v dětství a dospívání měla většina zpovídaných novinářek určité sklony k novinářskému povolání, a ať už vědomě či nevědomě k této profesi postupně tíhly. Dotazovala jsem se i na to, jakými povahovými vlastnostmi a osobnostními rysy disponovaly, jež je přivedly k myšlence stát se novinářkami. Všechny zpovídané novinářky v období dětství a dospívání spojovaly vlastnosti jako jsou cílevědomost, zvědavost, učenlivost a vytrvalost. Dále jsem se věnovala jejich rozhodnutí stát se novinářkami. Vybraných novinářek jsem se ptala na to, kdy začaly poprvé

přemýšlet o novinářské profesi a jestli byla novinářina jejich vysněným povoláním. Většina zpovídaných novinářek o novinářském povolání začala přemýšlet na střední škole, okolo patnácti až osmnácti let. Pouze Kristýna o novinářině začala přemýšlet o něco později, a to až na vysoké škole. Naopak Jolana začala přemýšlet o novinářské profesi mnohem dříve, už v devíti letech ji napadlo, že by mohla být novinářka. Stát se novinářkou bylo snem všech zpovídaných žen kromě Anety a Barbory. Zabývala jsem se také jejich zálibami a aktivitami spojených s novinářskou profesí. Cílem bylo zjistit, jestli už tehdy měly vybrané novinářky nějaké zálibení v tomto povolání a jestli se před svou novinářskou kariérou věnovaly aktivitám, které by souvisely s touto profesí. Každá ze zpovídaných novinářek se v dětství, dospívání nebo těsně před svou profesní kariérou v různé míře věnovala aktivitám, které souvisely s jejich momentální profesí. Ať už to bylo psaní do školního časopisu, navštěvování zájmových kroužků se zaměřením na novinářské dovednosti nebo publikování článků na webových stránkách. Důležité je také zmínit, že čtyři ze sedmi zpovídaných novinářek mají konkrétně vystudovanou žurnalistiku nebo mediální studia. Všechny zpovídané novinářky navíc zpětně vidí své dosavadní zkušenosti před svou profesní kariérou jako přínosné a shodují se na tom, že jim zcela jistě pomohly k tomu, čemu se věnují dnes. V neposlední řadě jsem se zaměřila na samotnou cestu vybraných novinářek k jejich profesi a vstup do médií. Tady jsem vnímala za důležité popsat, jaká byla jejich cesta k novinářskému povolání a co přitom považovaly za klíčové. Podstatné bylo také přijít na to, jak se vybrané novinářky dostaly do médií. Na cestě k novinářskému povolání byla pro Kristýnu, Adélu P. a Barboru klíčová předchozí zkušenost v médiích ve formě praxe, stáže, brigády či krátkodobé výpomoci, přičemž Kristýně k tomu dopomohlo studium na vysoké škole. Jolana považuje za důležitý milník přijetí na žurnalistiku, kterou primárně zmiňuje i Adéla K. S., jež dodává, že se do médií dostala díky povinné studijní praxi právě na vysoké škole. Anety a Lindy zásadním okamžikem bylo uvědomění si, že je pro ně žurnalistika tou správnou volbou.

Cílem druhého okruhu analýzy bylo zjistit, proč se vybrané novinářky rozhodly pro výběr této profese a co je k jejich rozhodnutí motivovalo. Tento okruh současně odpovídá na první vedlejší výzkumnou otázku této diplomové práce.

Zajímalo mě tedy, jaké důvody vedly vybrané novinářky pro výběr této profese a co je motivovalo k tomu, zvolit si novinářskou profesi jako své povolání. Většina zpovídaných novinářek si svou profesi vybrala díky společenskému přínosu. Tento důvod konkrétně uvádí Kristýna, Adéla P., Jolana i Barbora. Kristýna, Adéla K. S. a Barbora zároveň zmiňují, že si novinářinu zvolily také díky její pestrosti. Dalším důvodem, proč se například Kristýna a Jolana

rozhodly pro novinářskou profesi byla určitá zodpovědnost tohoto povolání. Pro Anetu byla největším důvodem zvědavost. Linda se pro novinářské povolání rozhodla na základě osobních důvodů. Největší motivací bylo pro zpovídané novinářky zvolit si takovou profesi, která je bude bavit, naplňovat a dávat jim smysl. Na této výpovědi se shoduje Kristýna, Aneta a Adéla K. S. Pro Adélu P. bylo motivací stát se novinářkou, která se dostane za povrch běžných věcí. Linda jako největší motivaci spatřovala ve snaze pochopit svět, umět ho popsat a vzdělávat se v něm. Jolany motivací pro výběr novinářské profese byla tendence se na něčem podílet. Pouze Barbora neměla žádnou motivaci pro výběr této profese. Zabývala jsem také profesními představami, úvahami a očekáváními vybraných novinářek. Chtěla jsem zjistit, jaké měly vybrané novinářky před svou profesní kariérou představy o tom, co toto povolání obnáší, jestli uvažovaly nad tím, jaké by chtěly být novinářky a také jaká měly očekávání od této profese. Nejvíce se zpovídané novinářky shodly na idealistických představách a náročnosti novinářské profese. Novinářské povolání jako náročnou profesi vnímá Kristýna, Aneta i Adéla K. S. Idealistické představy o novinářském povolání měla Adéla P. a Jolana. Ze všech zpovídaných novinářek neměla o novinářské profesi předem žádné představy pouze Linda a Barbora. Každá ze zpovídaných novinářek profesně uvažovala sama nad sebou, jaká by chtěla být. Odpovědi na tuto otázku byly velmi různorodé, pouze dvě se ve svých úvahách shodly. Konkrétně Aneta a Adéla K. S., chtěly být novinářkami, které budou zpracovávat nedostatečně pokrytá témata. Kristýna chtěla být férová a nezávislá novinářka, podobně jako Adéla P., která uvedla, že chtěla být profesionální a nestranná novinářka. Linda si naopak přála být respektovanou novinářkou. Jolana chtěla být dobrou novinářkou, která se za sebe nebude muset stydět. Barbora měla v plánu být dobrá novinářka, jiné větší ambice neměla. Od novinářské profese měly zpovídané novinářky očekávání odlišná, pouze dvě z nich odpověděly totožně. Konkrétně Kristýna a Adéla K. S., si některé známé tváře z novinářského prostředí představovaly jinak, než tomu bylo ve skutečnosti. Aneta od novinářské profese očekávala, že bude moct komunikovat se světem a otevírat ve společnosti diskuse. Očekávání Adély P. se současně pojí i s jejími představami o této profesi. Jolana si byla předem vědoma náročností novinářské profese. Ze všech zpovídaných novinářek neměla očekávání pouze Linda a Barbora. Zjišťovala jsem i to, jak na rozhodnutí vybraných novinářek s výběrem této profese reagovalo jejich okolí. Většina zpovídaných novinářek se při výběru své profese setkala ve svém okolí s podporou, ale současně také s obavami, které toto povolání s sebou může přinést. To uvedla Kristýna, Jolana a Adéla K. S. Anety a Adély P. okruh blízkých zaujímal na jejich rozhodnutí neutrální postoj. Pouze Linda se setkala s nedůvěrou ve svou osobu při výběru, a to i v počátcích působení v této profesi. Jako poslední mě v rámci tohoto okruhu zajímalo, jestli měly vybrané novinářky

někoho, ke komu vzhlížely nebo ho považovaly za svůj profesní vzor. Zároveň jsem se ptala i na to, jestli je někdo, kdo je inspiruje v současné době. Na základě této otázky jsem se dozvěděla, že všechny zpovídané novinářky kromě Jolany měly a nadále mají ve své profesi vzor, ke kterému vzhlíží nebo je svou prací inspiruje. Každá z nich přitom jmenovala jinou novinářku či novináře. Pouze Kristýna a Adéla P. uvedly obě jako svůj vzor Janu Klímovou.

Ve třetím okruhu analýzy jsem se věnovala zpětnému zhodnocení dosavadní profesní cesty vybraných novinářek. Tento okruh je založený jak na sebereflexi všech zpovídaných novinářek, tak na jejich zkušenostech, které za svou dosavadní profesní kariéru získaly. Na základě toho jsem se jich také dotazovala, co by poradily budoucím novinářkám, které ještě nemají s žurnalistikou zkušenosti. Celý tento okruh odpovídá na druhou vedlejší výzkumnou otázku této diplomové práce.

Nejdříve jsem se zaměřila na důležité souvislosti spojené s dosavadní profesní cestou vybraných novinářek podložené jejich sebehodnocením. Všechny zpovídané novinářky kromě Barbory zpětně považují výběr své profese za šťastný. Kristýna se utvrdila v tom, že je novinářina správná volba v momentě, kdy získala novinářské ocenění. Ve své profesi se utvrdila také Adéla P. a Adéla K. S. Linda se o tom utvrdila až po několikaletém působení v médiích. Aneta, Jolana a Barbora se o této profesní volbě utvrzují stále. Kristýně, Adéle P., Jolaně a Adéle K. S. se splnilo vše, co od své profese i od sebe jakožto novinářky očekávaly. U Kristýny a Adély K. S. to dokonce předčilo jejich očekávání. Aneta a Barbora nedokážou na tuto otázku s jistotou zodpovědět. Linda očekávání sice neměla, sebe samu ale v mnohém během posledních let překvapila. Nejvíce se zpovídané novinářky shodly na momentu, kdy byly se svou prací opravdu spokojené a ucítily, že má smysl, po konkrétní odvedené práci. Aneta a Linda navíc zmiňují pocit a následné reakce po vydání svého podcastu. Jolana zase jmenuje emočně náročný rozhovor. Adéla P. takový moment zažívá, když se jí podaří ve své profesi něco odhalit. Podobně jako Barbora, když dopíše článek. Pro Adélu K. S. je naopak takovým momentem, když díky své profesi dokáže někomu pomoci. Na začátku novinářské kariéry by se Kristýna a Adéla P. pokusily o větší nadhled a nebrat svou profesi tak vážně. Aneta, Linda, Jolana a Adéla K. S. by si zpětně řekly, aby neměly strach a pochybnosti, byly více sebejisté a dokázaly se postavit samy za sebe. Linda i Jolana navíc dodávají ještě práci sama na sobě a intelektuální vzdělávání. Linda i Barbora si by navíc poradily, aby se snažily najít si svou vlastní pozici, ve které budou šťastné a hledat vlastní cestu, která jim bude vyhovovat. Součástí tohoto okruhu bylo také zjistit, jestli vybrané novinářky dostávají zpětnou vazbu na svoji práci a jestli je pro ně důležitá. Jako důležitou zpětnou vazbu vnímají všechny zpovídané novinářky. Některé

z nich ale dodávají, že záleží, od koho zrovna přichází. U Kristýny, Adély K. S. a Barbory je zpětná vazba do jisté míry součástí jejich profese, kterou dostávají od ostatních kolegů v redakci. Všem zpovídáným novinářkám přicházejí reakce od čtenářů, diváků nebo posluchačů. S pozitivní zpětnou vazbou se setkala Kristýna, Aneta, Linda i Jolana. Naopak s negativní zpětnou vazbou se potýkala Kristýna, Adéla P., Jolana i Adéla K. S. Konstruktivní kritiku od publika v podobě nápadu na článek nebo upozornění na nový rozměr problému dostala pouze Kristýna a Adéla K. S. Na závěr jsem se zaměřila na zkušenosti vybraných novinářek, které nabyly během své dosavadní profesní cesty, a také co by na základě toho poradily budoucím novinářkám. Většina ze zpovídáných žen se shoduje na tom, že novinářka by měla být pokorná, empatická, zodpovědná a měla by si nastavit vlastní hranice. Pokoru zmiňovala Adéla P., Adéla K. S. a Barbora. Empatii považovala za důležitou Linda a Jolana. S nastavením vlastních hranic souhlasila Linda i Barbora. O tom, že by novinářka měla nést zodpovědnost souhlasila Jolana a Barbora. Kristýna zase vnímala jako důležité vlastnosti například pečlivost, samostatnost a kritické uvažování. Aneta jmenovala zvědavost a otevřenost. O tom, jestli je důležité mít před nástupem do médií zkušenosti, nebo je to o štěstí a momentální souhře okolností se výpovědi jednotlivých novinářek liší. Podle Lindy a Barbory jde o kombinaci obojího. Naopak Kristýna nepovažovala za rozhodující ani jedno. Aneta a Jolana se shodly na tom, že dostat se do médií je o štěstí a momentální souhře okolností. Adéla P. a Adéla K. S. měly za to, že zkušenosti jsou při vstupu do médií potřeba. Většina ze zpovídáných novinářek se domnívala, že mají dnes mladé začínající novinářky vstup do médií jednodušší, a to zejména díky více příležitostem, které se jim nabízejí. S takovým tvrzením souhlasila Kristýna, Aneta i Adéla P. Linda a Adéla K. S. ale zároveň připouštěly určité bariéry, se kterými se dnešní začínající novinářky mohou potýkat. Pouze Barbora usuzovala, že je obtížnější se pro mladé začínající novinářky dostat do médií. Jolana situaci nedokázala přesvědčivě vyhodnotit. Kristýna by začínajícím novinářkám poradila, aby neváhaly požádat o práci. Aneta by naopak doporučila, aby neměly strach ze svých nadřízených a vydobýly si vyhovující podmínky. Adéla by vzkázala, aby neměly ostych se na cokoliv zeptat. Linda by doporučila, aby si zvolily cestu, která je nejvíce láká. Jolana poukazovala na skutečnost, že to jako mladé začínající novinářky nebudou mít v médiích snadné. Adéla K. S. by mladým začínajícím novinářkám poradila více si věřit. Barbora by naopak vzkázala, aby budoucí novinářky začaly jakkoliv, podle ní neexistuje jediná správná cesta. Současně upozorňovala na to, že novinářská profese je řemeslo, které se lze naučit.

Výsledky tohoto výzkumu mohou přispět k ucelenému pochopení a lepší informovanosti, co se týče vstupu mladých novinářek do mediálního prostředí. A to včetně všech aspektů, se kterými se ženy v médiích během své profesní cesty následně mohou setkat. Výzkum se sestává z osobních příběhů podepřených profesními zkušenostmi několika vybraných novinářek, každá navíc nabízí jinou perspektivu. Díky tomu se tak otevírá jedinečný vhled do odvětví ženské žurnalistiky i jejího fungování. Na tuto diplomovou práci může navázat například výzkum zaměřený užším pohledem na budoucí novinářky, tedy ženy, které mají zájem o práci v médiích s cílem usnadnit jim vstup do novinářského prostředí, a to podložený zkušenostmi už zavedených novinářek či jiných mediálních odborníků. Této problematice jsem se částečně věnovala v závěru svého výzkumu.

Seznam literatury a použitých zdrojů

A co ženy v médiích? GENDEROVÉ INFORMAČNÍ CENTRUM NORA, O.P.S. *Nora* [online]. ©2013 Dostupné z: <https://www.gendernora.cz/zeny-v-mediich/>

ADAMČÍKOVÁ, Jitka. Ženy ve vedení médií? A mohla bych je vidět?. Newton media [online]. Praha: Newton Media, 08.03.2021. Dostupné z: <https://www.newtonmedia.cz/zeny-ve-vedeni-medi-a-mohla-bych-je-videt/>

BAJEROVÁ, Nikola. *Vliv novinářské profese na osobní život a volný čas českých novinářek* [online]. Olomouc, 2023. Dostupné z: <https://theses.cz/id/y06gdx/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Karel Páral, Ph.D.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0553-3.

BURNS, Lynette Sheridan. *Žurnalistika: praktická příručka pro novináře*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-717-8871-6.

Clarke, V. & Braun, V. (2013) Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. *The Psychologist*, 26 (2).

ČALADI, Tereza. *České novinářky ve vedoucích pozicích* [online]. Brno, 2021. Dostupné z: <https://theses.cz/id/g49rjp/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Marína Urbániková, Ph.D

Deuze, Mark. (2005). *What is journalism?: Professional identity and ideology of journalists reconsidered*. *Journalism*, 6 (4), 442–464. <https://doi.org/10.1177/1464884905056815>

ENGELOVÁ, Tereza. Ženy jsou sice v českých médiích vidět, o obsahu ale stále rozhodují hlavně muži. HLÍDACÍPES.ORG. *Hlídací Pes* [online]. ©2023 Dostupné z: <https://hlidacipes.org/zeny-jsou-sice-v-ceskych-mediich-videt-o-obsahu-ale-stale-rozhoduji-hlavne-muzi/>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

KŘÍŽKOVÁ, Alena a Zdeněk SLOBODA. *Genderová segregace českého trhu práce: kvantitativní a kvalitativní obraz*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-165-1.

MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3093-9.

MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor*. Praha: Slon, 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-285-2.

NOVÁKOVÁ, Eliška. *Genderové bariéry v profesi sportovní novinářky a jejich překonávání* [online]. Brno, 2022. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/m3e73/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Marína URBÁNIKOVÁ.

OSVALDOVÁ, Barbora. *Česká média a feminismus*. Praha: Libri, 2004. Gender sondy. ISBN 80-864-2931-8.

OSVALDOVÁ, Barbora. *Kdo patří na titulní stranu?. 10 let v českých médiích*. 1. vyd vyd. Praha: Portál pro Newton Information Technology, 2005, s. 91-99. ISBN 80-7178-925-9.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan. *Slovník žurnalistiky*. Praha: Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-3752-5.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.

RENZETTI, Claire M. a Daniel J. CURRAN. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0525-2.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

Stanovy Syndikátu novinářů ČR, z. s., platné od 1. ledna 2014. Dostupné z: <https://www.syndikat-novinaru.cz/o-nas/syndikat/stanovy/>.

Tuchman, Gaye. "Women's Depiction by the Mass Media." *Signs* 4, no. 3 (1979): 528–42. <http://www.jstor.org/stable/3173399>.

URBÁNIKOVÁ, Marína a Jaromír VOLEK. *The Professional Identity of Czech Journalists in an International Perspective*. *International Communication Gazette*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2018, roč. 80, č. 5, s. 452-475. ISSN 1748-0485. doi:10.1177/1748048517745257.

URBÁNIKOVÁ, Marína. Řekni, kde ty ženy jsou: *Kam se ztrácejí české novinářky a proč by nás to mělo zajímat?* In Kateřina Šimáčková, Barbara Havelková, Pavla Špondrová (eds.). *Mužské právo: Jsou právní pravidla neutrální?* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2020. s. 465-486. Právní monografie. ISBN 978-80-7598-761-7.

VAN ZONEN, Liesbet. (1998). *One of the girls? The changing gender of journalism*. V S. Allan, G. Branston, & C. Carter, *News, Gender and Power* (stránky 33-46). London: Routledge. ISBN: 978-04-151-7015-4.

VOCHOCOVÁ, Lenka. *Ženy (a muži) ve zpravodajských redakcích: mediální instituce pohledem genderových mediálních studií*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4284-0.

VOLEK, Jaromír a Jan JIRÁK. *Vybrané atributy profesního sebepojetí českých novinářů*. Mediální studia [online], 2006. Dostupné z: <https://medialnistudia.fsv.cuni.cz/post/51>

VOLEK, Jaromír a Marína URBÁNIKOVÁ. *Čeští novináři v komparativní perspektivě: hybridní, virtuální a mizející žurnalisté v post-transformační fázi*. Praha: Academia, 2017. Společnost (Academia). ISBN 978-80-200-2699-6.

Ženy v médiích: Přináší polistopadová trpělivost růže? FÓRUM 50 %, O.P.S. *FÓRUM 50* % [online]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/zeny-v-mediich-prinasi-polistopadova-trpelivost-ruze>

Seznam příloh

Rozhovor č. 1: Kristýna Guryčová

Rozhovor č. 2: Aneta Martínková

Rozhovor č. 3: Adéla Paclíková

Rozhovor č. 4: Linda Bartošová

Rozhovor č. 5: Jolana Humpálová

Rozhovor č. 6: Adéla Karásková Skoupá

Rozhovor č. 7: Barbora Chaloupková

Přílohy

viz přiložené CD